

Bulletin

65 CBN

COMMISSIE VOOR BOEKHOUDKUNDIGE NORMEN

mei | 2013

Oprichting en opdracht

De Commissie werd opgericht door het koninklijk besluit van 21 oktober 1975 houdende oprichting van een Commissie voor Boekhoudkundige Normen.

De Commissie heeft als autonoom adviesorgaan tot taak:

- de regering en de Kamers van advies te dienen, op hun verzoek of op eigen initiatief, op het gebied van de boekhouding en van de jaarrekeningen;
- de boekhoudkundige doctrine te ontwikkelen en, via adviezen of aanbevelingen, de principes te bepalen van een regelmatige boekhouding;
- het uitbrengen van gemotiveerde adviezen omtrent individuele vragen om afwijking van de wetgeving gericht door ondernemingen aan hetzij de minister van Economische Zaken, hetzij aan de minister van Middenstand.

Samenstelling

Voorzitter

DHR. JAN VERHOEYE

Benoemd op voorstel van de minister van Economie

Leden

MEVR. VÉRONIQUE TAI

DHR. LUC VAN BRANTEGEM

Benoemd op voorstel van de minister van Financiën

DHR. RUDI QUINART

Benoemd op voorstel van de minister van Begroting

DHR. HUGO VAN PASSEL

Benoemd op voorstel van de Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren

MEVR. MICHELINE CLAES

Benoemd op voorstel van de Raad van het Instituut van de Accountants en Belastingconsulenten

MEVR. VEERLE SLEEUWAGEN

Benoemd op voorstel van de Raad van het Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders en Fiscalisten

MEVR. CHRISTINE COLLET

Benoemd op voorstel van de minister van Middenstand, gekozen op dubbele lijsten voorgesteld door de representatieve organisaties van de Middenstand

MEVR. LAURENCE PINTE

DHR. BRUNO COLMANT

MEVR. VÉRONIQUE GODDEERIS

DHR. IVO DIERICKX

Benoemd op voorstel van de Centrale raad voor het Bedrijfsleven

DHR. BART AMEYE

Benoemd op voorstel van de minister van Economie

DHR. GUY GIROULLE

Benoemd op voorstel van de minister van Justitie

MEVR. CATHERINE DENDAUW

Benoemd op voorstel van de minister van Middenstand

DHR. THIERRY LHOEST

Benoemd op voorstel van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen

Secretariaat vaktechnische zaken

MEVR. SADI PODEVIJN

Secretaris-generaal

MEVR. ELS GOSSÉ

Wetenschappelijk secretaris

DHR. IGNACE BOGAERT

Wetenschappelijk secretaris

MEVR. ANNE-LAURE LOSSEAU

Wetenschappelijk secretaris

DHR. ARTHUR VAN DAMME

Wetenschappelijk secretaris

DHR. FILIP HENDRICKX

Wetenschappelijk secretaris

Vertaalster

MEVR. FREIJA VAN DRIESSCHE

Secretariaat administratieve zaken

DHR. MARC VAN DER HAEGEN

Administratief secretaris

Inhoud

BULLETIN 65

advies 2012/16	5
<i>De boekhoudkundige verwerking van wentelkredieten</i>	
<i>Advies van 7 november 2012</i>	
I. INLEIDING	5
II. BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING	6
advies 2012/17	8
<i>Erkenning van opbrengsten en kosten</i>	
<i>Advies van 7 november 2012</i>	
I. ONDERWERP VAN HET ADVIES	8
II. ANALYSE	8
A. <i>Gerealiseerde winsten en lasten en baten betreffende het boekjaar</i>	8
B. <i>Bijzonder geval: onzekere inning van een opbrengst</i>	10
III. VOORBEELDEN	10
A. <i>Vervreemding van goederen</i>	10
B. <i>Levering van diensten</i>	11

advies 2012/18	13
<i>De boekhoudkundige verwerking van aandelenopties (als zodanig)</i>	
<i>Advies van 7 november 2012</i>	
I. INLEIDING	13
A. <i>Werking van het optiecontract</i>	13
1. Definitie	13
2. Rechten en verplichtingen van de optiehouder	14
3. Rechten en verplichtingen van de optieschrijver	14
B. <i>Onderliggende doelstellingen van optiecontracten</i>	15
C. <i>Draagwijdte van het advies</i>	15
D. <i>Analyse van de optiepremie</i>	16
1. De intrinsieke waarde	16
2. De tijdswaarde	17
II. BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING VAN AANDELENOPTIES	17
(ALS ZODANIG) DIE WORDEN VERHANDELD OP EEN GEORGANISEERDE	
EN LIQUIDE MARKT	
A. <i>In hoofde van de houder van een (call- of put-) optie</i>	17
1. Aankoop van de optie	17
2. Aanpassing van de optiewaarde tijdens de looptijd	18
3. Afwikkeling van de verrichting	19
B. <i>In hoofde van de optieschrijver</i>	20
1. Algemene beschouwingen	20
2. Boekhoudkundige verwerking	21
III. GEVOLGEN WANNEER ER GEEN GEORGANISEERDE	23
EN LIQUIDE MARKT IS	
IV. SAMENVATTING	23
A. <i>Gekochte call- en put-opties</i>	23
B. <i>Geschreven call-en put-opties</i>	24
C. <i>Bij een niet liquide-markt</i>	24
advies 2012/19	25
<i>Goederen verworven tegen betaling van een lijfrente</i>	
<i>Advies van 7 november 2012</i>	
I. INLEIDING	25
II. VASTSTELLING VAN HET INITIËLE KAPITAAL EN BEPALING	26
VAN DE RENTEVOET	
III. AANPASSING VAN DE VOORZIENING	27

IV. BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING IN HOOFDE VAN DE ONDERNEMING DIE EEN GOED VERWERFT TEGEN BETALING VAN EEN LIJFRENT	28
A. Gegevens	28
B. <i>Het sluiten van een overeenkomst voor de aankoop van een goed op lijfrente</i>	28
C. <i>Terugkerende boekingen</i>	29
1. Afschrijvingen op het goed	29
2. Lijfrentebetaling en aanpassing van de voorziening	29
D. <i>Afloop van de lijfrenteovereenkomst</i>	31
E. <i>Specifieke gevallen</i>	31
1. Lijfrente gevestigd op twee hoofden	31
2. Tijdelijke lijfrente	31
 advies 2012/20	 33
<i>De boekhoudkundige verwerking van de betaling van een schuld van de vennootschap door een derde die zich hiertoe als borg heeft verbonden ten aanzien van de schuldeiser</i> <i>Advies van 5 december 2012</i>	
 advies 2013/1	 35
<i>De boekhoudkundige verwerking van (pseudo-)fusies van verenigingen en stichtingen</i> <i>Advies van 9 januari 2013</i>	
I. INLEIDING EN ONDERWERP VAN HET ADVIES	35
II. RECHTSKADER VOOR DE VERRICHTING	35
A. <i>Artikel 6 en 6bis van het KB van 19 december 2003 en artikel 58 van de wet van 27 juni 1921</i>	35
B. <i>Overzicht van de beginselen uit de wet van 30 december 2009 inzake reorganisatie van verenigingen en stichtingen</i>	36
III. TOEPASSINGSGBIED VAN HET ADVIES: DE “PSEUDO-FUSIES”	38
IV. BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING	39
A. <i>Principe</i>	39
B. <i>Pseudo-fusie tussen een “grote” of “zeer grote” vereniging of stichting en een “kleine” vereniging of stichting en pseudo-fusie tussen twee “kleine” verenigingen of stichtingen, waarbij de “overnemer” ten gevolge van de pseudo-fusie, een “grote” of “zeer grote” vereniging of stichting wordt</i>	39
C. <i>Boekhoudkundige retroactiviteit</i>	41

<i>D. Eigen-vermogensoverdracht</i>	42
<i>E. Mogelijke bijkomende aanpassingen in hoofde van de “overnemende” vereniging of stichting</i>	43
<i>F. Overgedragen verlies</i>	43
<i>G. Negatief beginvermogen</i>	43
<i>H. Voorzieningen</i>	43
V. VOORBEELDEN	44
BIJLAGE	48
 advies 2013/2	 54
<i>Het gebruik van de rekening 15 Kapitaalsubsidies door grote en zeer grote verenigingen en stichtingen Advies van 20 februari 2013</i>	
I. ALGEMEEN	54
II. VOORBEELDEN	55

» *De boekhoudkundige verwerking van wentelkredieten*
(advies 2012/16)
Advies van 7 november 2012

TREFWOORDEN

Revolving krediet – roll-over krediet – wentelkrediet

I. INLEIDING

1. Aan de Commissie werd de vraag gesteld of een *wentelkrediet* boekhoudkundig moet worden beschouwd als een schuld op meer dan één jaar of als een schuld op ten hoogste één jaar.
2. In wat volgt wordt verstaan onder een wentelkrediet, een kredietvorm op middellange tot lange termijn dat opneembaar is in opeenvolgende vaste voorschotten op korte termijn en waarbij de kredietverstrekker zich contractueel reeds heeft verbonden de voorschotten te verstrekken. Het krediet wordt zo ter beschikking van de onderneming gesteld in de vorm van opeenvolgende, kortlopende leningen¹ (*straight loans* of voorschotten) waarbij de modaliteiten van deze toekomstige voorschotten reeds bepaald zijn bij het afsluiten van de kredietovereenkomst en geen bijkomende negotiaties vergen.
3. Een *straight loan* of voorschot op vaste termijn is een kredietvorm op korte termijn die vergelijkbaar is met een kaskrediet maar waarbij de termijn en de te betalen interestvergoeding van bij de aanvang vastliggen. Het krediet wordt in één keer opgenomen en op vervaldag integraal terugbetaald, samen met de voor die periode verschuldigde interest. Wanneer de kredietovereenkomst voorziet in opeenvolgende *straight loans*, wordt vaak de term wentelkrediet (*roll-over krediet*) gehanteerd.
4. Bij een wentelkrediet wordt het toegestane krediet in principe stelselmatig afgebouwd doordat op iedere vervaldag het opgenomen kapitaal van een kortlopende lening integraal wordt terugbetaald en de mogelijkheid tot heropname wordt verminderd volgens een overeengekomen aflossingsplan. De onderneming is echter niet verplicht om steeds het nog beschikbare krediet opnieuw op te nemen.

Voorbeeld

Een onderneming kan een bedrag van 100.000 euro opnemen voor een periode van drie maanden. Daarna moet ze dit bedrag terugbetalen maar kan ze opnieuw voor hetzelfde of voor een lager bedrag opnemen (*wentelen*). Veronderstel dat de onderneming gedurende vijf jaar om de drie maanden kan wentelen. Het voordeel is dat de onderneming van de kortetermijnrente geniet. In de eurozone zal deze kortetermijnrente bijvoorbeeld veelal gebaseerd zijn op de LIBOR of de EURIBOR, in dit voorbeeld op drie maanden, te verhogen met een vooraf afgesproken spread. De contractueel verschuldigde interest is gelijk aan de EURIBOR op drie maanden op het moment van de opname van het bedrag van 100.000 euro, verhoogd

¹ In onderhavige tekst wordt een onderscheid gemaakt tussen het toekennen of verkrijgen van een krediet en het opnemen van een lening. Bij een toegekend of verkregen krediet heeft nog geen kasstroom plaatsgevonden. Bij het opnemen van de lening (binnen het toegestane krediet) heeft de kasstroom wel reeds plaatsgevonden.

met een marge voor de bank van 2 procentpunten. De onderneming betaalt na drie maanden het bedrag van 100.000 euro terug, vermeerderd met 564,21² euro, zijnde de intresten verschuldigd over deze periode van drie maanden. De onderneming neemt onmiddellijk opnieuw 95.000 euro op waarbij de verschuldigde interest voor de volgende drie maanden gelijk zal zijn aan EURIBOR op drie maanden op het moment van deze heropname van 95.000 euro, verhoogd met een marge voor de bank ten belope van de afgesproken 2 procentpunten. Na drie maanden zal de onderneming 95.000 euro terugbetalen, vermeerderd met 536,70³ euro, zijnde de verschuldigde interest. De onderneming neemt vervolgens opnieuw 90.000 euro op enzovoort.

De vraag stelt zich of de onderneming dat krediet al dan niet mag boeken als een schuld op meer dan één jaar tot in het jaar voordat het krediet afloopt.

5. Een *revolving krediet* is een bijzondere vorm van een wentelkrediet. Bij een revolving krediet heeft de kredietverstrekker er zich contractueel toe verbonden dat de kredietnemer gedurende de periode dat het krediet loopt de terugbetaalde voorschotten opnieuw kan opnemen ten belope van maximaal het initieel toegestane bedrag. Voor de heropname is een specifieke goedkeuring van de kredietverstrekker niet meer nodig. Bij een revolving krediet is er met andere woorden geen sprake van een stelselmatige afbouw van het krediet volgens een aflossingsplan.

II. BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING

6. In de jaarrekening worden de activa gerangschikt in een stijgende lijn van realiseerbaarheid, de passiva worden gerangschikt in een stijgende lijn van eisbaarheid.

7. De Commissie merkt op dat er voor de boekhoudkundige verwerking van een schuld moet worden gekeken naar de specifieke kenmerken van de schuld, ongeacht de benaming van het krediet. Een lening op lange termijn waarbij de schuldeiser echter de mogelijkheid heeft om binnen het jaar het kapitaal terug te vragen, moet op basis van voormeld rangschikkingscriterium worden gerangschikt onder de schulden op ten hoogste één jaar. Een classificatie onder de schulden op meer dan één jaar zou immers een vals beeld van liquiditeit van de entiteit geven.

8. De vraag stelt zich of schulden die binnen het jaar vervallen maar waarbij de mogelijkheid tot een automatische verlenging opgenomen is, kunnen worden beschouwd als schulden op meer dan één jaar. De Commissie is bij deze vraag van mening dat een voorschot opgenomen in het kader van een wentelkrediet waarbij dit voorschot binnen het jaar moet worden terugbetaald, toch kan worden beschouwd als een schuld op meer dan één jaar. De Commissie is van oordeel dat een dergelijke boekhoudkundige verwerking slechts verantwoord is op voorwaarde dat de onderneming van plan is om in het kader van de bestaande kredietfaciliteit de verplichting te herfinancieren of te verlengen voor een periode van ten minste twaalf maanden na balansdatum en daartoe ook zelf de (beslissings)mogelijkheid heeft en de kredietverstrekker geen appreciatiebevoegdheid heeft. Hierbij is ook verondersteld dat de modali-

² In dit voorbeeld bedraagt de EURIBOR op drie maanden op het moment van de opname 0,276 %. De met de bank afgesproken marge bedraagt 2 procentpunten. Het bedrag van 564,21 is de uitkomst van $100.000 \times (1,02276^{3/12} - 1)$.

³ In dit voorbeeld bedraagt op het moment van de opname van 95.000 euro de EURIBOR op drie maanden 0,279 %. De met de bank afgesproken marge bedraagt 2 procentpunten. Het bedrag van 536,70 is de uitkomst van $95.000 \times (1,02279^{3/12} - 1)$.

teiten van de nieuwe voorschotten soortgelijk zijn aan de voorgaande en reeds zijn vastgesteld in de initiële kredietovereenkomst.

9. Wanneer de onderneming de mogelijkheid heeft om op vervalddag binnen hetzelfde kredietcontract te herfinancieren maar niet van plan is om van deze mogelijkheid gebruik te maken, wordt de schuld uitgedrukt als een schuld op ten hoogste één jaar. Ook wanneer de onderneming afhankelijk is van enige appreciatie van de kredietverstrekker, kan zij de schuld niet kwalificeren als een schuld op meer dan één jaar.

» **Erkenning van opbrengsten en kosten (advies 2012/17)**
Advies van 7 november 2012

TREFWOORD

Opbrengsterkenning

I. ONDERWERP VAN HET ADVIES

1. In het artikel 31, § 1 van de Vierde Europese Richtlijn betreffende de jaarrekening van bepaalde vennootschapsvormen¹ wordt het volgende bepaald: “c) het voorzichtigheidsbeginsel moet steeds in acht worden genomen en in het bijzonder geldt het volgende: aa) winsten mogen slechts worden opgenomen voor zover zij op de balansdatum gerealiseerd zijn” en “d) lasten en baten betreffende het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, moeten in aanmerking worden genomen, ongeacht het tijdstip van betaling van deze lasten of ontvangst van deze baten”.

In het artikel 33, tweede lid, van het Koninklijk besluit tot uitvoering van het wetboek van vennootschappen (KB W. Venn.) wordt het volgende bepaald: “Er moet rekening worden gehouden met de kosten en de opbrengsten die betrekking hebben op het boekjaar of op voorgaande boekjaren, ongeacht de dag waarop deze kosten en opbrengsten worden betaald of geïnd, behalve indien de effectieve inning van deze opbrengsten onzeker is.”

Noch in de richtlijn, noch in het Belgische boekhoudrecht wordt gedefinieerd wat er dient te worden verstaan onder “gerealiseerde winsten” en “lasten en baten betreffende het boekjaar”.

2. Met dit advies beoogt de Commissie voor Boekhoudkundige Normen (CBN) de regels te bepalen die volgens haar ten grondslag moeten liggen aan de boekhoudkundige verwerking van opbrengsten en kosten of, met andere woorden, aan de toerekening van opbrengsten en kosten aan een bepaald boekjaar.

In dit advies worden enkel de opbrengsten en kosten behandeld die voortvloeien uit de vreemding van goederen of uit de levering van diensten. Bijgevolg wordt hier onder meer niet ingegaan op de opbrengsten en kosten die voortvloeien uit de waardeschommelingen van activa en passiva van de onderneming en de opbrengsten en kosten die overeenstemmen met interesten, evenals de toewijzing van de resultaten in de vorm van dividenden en tantièmes en de opbrengsten die overeenstemmen met dividenden en tantièmes.

II. ANALYSE

A. Gerealiseerde winsten en lasten en baten betreffende het boekjaar

3. Het begrip “gerealiseerde winsten” volgt uit het algemene voorzichtigheidsbeginsel (zie voornoemde art. 31, § 1, c, aa, Vierde richtlijn en art. 32, KB W.Venn.). Bijgevolg dient de boeking van een opbrengst steeds in het kader te passen van een voorzichtigheidslogica².

¹ Vierde Richtlijn 78/660/EEG van de Raad van 25 juli 1978 op de grondslag van artikel 54, lid 3, sub g), van het Verdrag betreffende de jaarrekening van bepaalde vennootschapsvormen.

² Wat de opbrengsten betreft, de toepassing van het boekhoudkundig realisatiebeginsel primeert op de toepassing van het boekhoudkundig principe van overeenstemming tussen de opbrengsten en de kosten: een opbrengst kan niet eerder worden geboekt dan het ogenblik waarop dit mogelijk is volgens het voorzichtigheidsbeginsel. Zie ook CBN-advies 2010/12 De toepassing van de algemene boekhoudprincipes op afgeleide financiële instrumenten, *Bull. CBN*, nr. 55, p. 31-39.

De kosten moeten overigens worden toegerekend aan hetzelfde boekjaar als de opbrengsten met dewelke zij zijn verbonden krachtens het algemene overeenstemmingsprincipe (zie de voornoemde artikelen 31, § 1, d, Vierde richtlijn en 33, al. 2, KB W.Venn.). Dit betekent dat het boeken van de kosten kan worden geanticipeerd of uitgesteld ten opzichte van het moment waarop de kosten effectief worden gemaakt om op die manier deze kosten toe te rekenen aan hetzelfde boekjaar als de opbrengsten die er mee overeenstemmen.

4. De CBN meent dat de opbrengsten en kosten die voortvloeien uit de vervreemding van een goed, in overeenstemming met de voornoemde beginselen, zullen worden toegerekend aan het boekjaar waarin de voornaamste risico's van het goed worden overgedragen aan de verkrijger, waarbij rekening moet worden gehouden met de aard van het contract en het betrokken goed. De overdracht van de voornaamste risico's zal in principe overeenstemmen met de overdracht van de eigendom over het goed of, indien de eigendomsoverdracht hiervan losgekoppeld is, met de overdracht van de risico's van verlies of beschadiging van het goed³.

Het ogenblik waarop de voornaamste risico's van het goed worden overgedragen is steeds een feitenkwestie en moet geval per geval worden beoordeeld.

Bij vervreemding van een actief dient te worden opgemerkt dat de boekhoudkundige realisatie van dit actief (en de uitboeking van dit actief van de balans) en de uitdrukking van het resultaat van de vervreemding in principe aan elkaar gekoppeld zijn.

5. Wat de levering van diensten betreft, zullen de opbrengsten en kosten die voortvloeien uit de prestatie, in overeenstemming met dezelfde beginselen, worden toegerekend aan het boekjaar waarin de voornaamste prestatie van de dienst wordt uitgevoerd, waarbij rekening moet worden gehouden met de aard van het contract en de dienst in kwestie.

Het ogenblik waarop de prestatie vrijwel volledig wordt vervuld zal een feitenkwestie zijn die geval per geval moet worden beoordeeld.

6. De effectieve toerekening van de kosten en opbrengsten aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben, kan in voorkomend geval gebeuren via de overlopende rekeningen.

7. Een opbrengst of kost die voortvloeit uit de vervreemding van een goed of uit de levering van een dienst zal overigens enkel worden geboekt als het bedrag bepaald is of kan worden bepaald. Als het bedrag van de opbrengst of de kost niet volledig is bepaald of kan worden bepaald, zal de opbrengst of kost voor het minimumbedrag worden geboekt.

8. Wat de overeenkomsten betreft voor het leveren van goederen of voor het leveren van diensten die betrekking hebben op meer dan één boekjaar, waarin gespreide of opeenvolgende prestaties worden voorzien, verwijst de CBN naar het advies 148-1 – Overeenkomsten waarin gespreide of opeenvolgende prestaties worden voorzien, *Bull. CBN*, nr. 15, oktober 1984, 22-23.

In dit advies worden overigens de overeenkomsten met betrekking tot bestellingen in uitvoering niet behandeld, ongeacht het gaat om goederen of diensten. Deze overeenkomsten zullen worden behandeld in een volgend advies van de CBN.

³ In het geval van een koop, wordt in het Burgerlijk Wetboek bepaald dat de koop "tussen partijen voltrokken is, en de koper van rechtswege de eigendom ten aanzien van de verkoper verkrijgt, zodra er overeenkomst is omtrent de zaak en de prijs, hoewel de zaak nog niet geleverd en de prijs nog niet betaald is" (art. 1583). Met andere woorden, de eigendom wordt in regel overgedragen op het ogenblik dat de koopovereenkomst wordt gesloten. De eigendomsoverdracht kan echter worden uitgesteld door de wil der partijen of wegens de aard van het verkochte goed.

Wanneer overigens de eigendom wordt overgedragen, worden, in beginsel, de risico's overgedragen van verlies en beschadiging van de zaak (zie art. 1138 van het Burgerlijk Wetboek en de risicoleer). De partijen kunnen echter besluiten om de eigendomsoverdracht en de overdracht van de risico's van elkaar los te koppelen.

B. Bijzonder geval: onzekere inning van een opbrengst

9. In het artikel 33, tweede lid van KB W.Venn. wordt bepaald dat “er rekening moet worden gehouden met de kosten en de opbrengsten die betrekking hebben op het boekjaar of op voorgaande boekjaren, ongeacht de dag waarop deze kosten en opbrengsten worden betaald of geïnd, behalve indien de effectieve inning van deze opbrengsten onzeker is” (eigen onderlijning).

Met andere woorden, wanneer – op basis van de criteria van voorzichtigheid, oprechtheid en goede trouw – de effectieve inning van een opbrengst, bij aanvang en integraal, onzeker is, dan staat het de onderneming vrij de opbrengst niet in resultaat te nemen zolang de effectieve inning onzeker blijft. Dezelfde opbrengst mag echter ook als resultaat worden geboekt; in dat geval zal voor de onzekerheid omtrent de inning een waardevermindering worden geboekt ten laste van de resultatenrekening⁴.

III. VOORBEELDEN

A. Vervreemding van goederen

10. Een onderneming koopt een machine in het jaar X (met bestelbon, d.w.z. een verkoopovereenkomst, ondertekend in het jaar X) die ze zal leveren aan de koper in het jaar X+1. Deze machine behoort in het jaar X tot de voorraad handelsgoederen van de onderneming. De partijen komen overeen dat de eigendom van de machine pas bij de levering zal worden overgedragen aan de koper.

In dit geval meent de CBN dat de opbrengst (de verkoopprijs⁵) en de kost (een voorraadvermindering⁶) die voortvloeien uit de verkoop moeten worden geboekt bij de overdracht van de eigendom van de machine, d.w.z. in het jaar X+1. Op dat ogenblik zullen immers de voornaamste risico's worden overgedragen aan de koper.

11. Bij de verkoop van een onroerend goed gebeurt het eveneens vaak dat de partijen overeenkomen om de overdracht van de eigendom uit te stellen tot het verlijden van de authentieke akte⁷.

Veronderstel dat de onderneming een onroerend goed verkoopt uit zijn materiële vaste activa. De verkoopprijs van het onroerend goed bedraagt meer dan de boekwaarde zodat de onderneming een meerwaarde realiseert op dat onroerend goed. De partijen ondertekenen de overeenkomst in het jaar X maar komen overeen dat de eigendom van het onroerend goed

⁴ Zie CBN-advies 107-11 – Opbrengsten waarover betwisting bestaat, *Bull. CBN*, nr. 24, september 1989, 3-4.

⁵ Als de verkoopprijs, geheel of gedeeltelijk, (definitief) wordt betaald in het jaar X, zal deze als opbrengst van het jaar X worden geboekt en worden overgedragen naar het jaar X+1 via de overlopende rekening 493 *Over te dragen opbrengsten*. Als de prijs niet definitief betaald is maar het ontvangen bedrag wordt beschouwd als een voorschot, zal het ontvangen bedrag worden geboekt als zijnde voorschot (wat het verschil betreft tussen een voorschot en een gedeeltelijk betaling, zie CBN-advies 148-1 – Overeenkomsten waarin gespreide of opeenvolgende prestaties worden voorzien, *Bull. CBN*, nr. 15, oktober 1984, 22-23: als begrip impliceert een voorschot dat slechts een gedeelte van een totaalprijs – aanrekenbaar hierop – wordt vooruitbetaald, en dat de koper niet al zijn verplichtingen heeft vervuld. Dit verschilt van het geval waarin de gehele of gedeeltelijke prijs integraal en definitief wordt betaald).

⁶ Wat het ogenblik betreft waarop de kost die overeenstemt met de voorraadvermindering moet worden geboekt, zie ook CBN-advies 132/7 – Boeking en waardering van voorraden, *Bull. CBN*, nr. 36, november 1996, 2-37, herzien op 6 oktober 2010.

⁷ Deze hypothese verschilt van het geval van een verkoop onder opschortende voorwaarde. Wat de verkoop onder opschortende voorwaarde betreft, verwijst de CBN naar het advies 148/6 – Boekhoudkundige verwerking van verrichtingen afgesloten onder opschortende voorwaarde, *Bull. CBN*, nr. 34, maart 1995, 24-26, herzien op 4 mei 2011.

pas zullen worden overgedragen aan de verkoper als de authentieke akte wordt verleden in het jaar X+1.

De meerwaarde die wordt gerealiseerd op het onroerend goed zal worden geboekt onder de opbrengsten van het boekjaar waarin de authentieke akte wordt verleden, d.w.z. in het jaar X+1.

Indien de partijen in de overeenkomst echter niet voorzien wanneer de eigendom wordt overgedragen, dan zal deze, overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek (artikelen 1583), worden overgedragen zodra er overeenkomst is tussen de partijen omtrent de zaak en de prijs. Op dit ogenblik moet de meerwaarde worden geboekt die op het onroerend goed wordt gerealiseerd⁸.

12. Veronderstel dat een onderneming een machine verkoopt in het jaar X die ze levert aan de koper in datzelfde jaar X⁹. De partijen komen overeen dat de risico's van verlies of beschadiging van de machine worden overgedragen aan de koper bij de levering van de machine. De verkoper blijft echter eigenaar van de machine, als "waarborg", tot de prijs volledig is betaald in jaar X+1.

Naar het oordeel van de CBN moeten de opbrengst (de verkoopprijs) en de kost (de voorraadvermindering) die voortvloeien uit de verkoop worden geboekt in het jaar X want dan worden de voornaamste risico's van het goed overgedragen aan de koper. Het eigendomsvoorbehoud dient in dit geval enkel als waarborg voor de volledige betaling en heeft in het kader van de verkoopovereenkomst slechts een bijkomstig karakter (zie ook in die zin het CBN-advies Beding van eigendomsvoorbehoud – Uitdrukkelijk beding. Boekhoudkundige verwerking, *Bulletin CBN*, nr. 17, september 1985, 13-16).

B. Levering van diensten

13. Wat de levering van diensten betreft, nemen we het volgende voorbeeld: een onderneming die concerten organiseert, verkoopt in het jaar X plaatsen voor een concert dat doorgaat in het jaar X+1.

Naar het oordeel van de CBN moet de opbrengst die voortvloeit uit de verkoop van deze concertplaatsen worden geboekt in het jaar X en worden overgedragen naar het jaar X+1, wanneer het concert doorgaat, via de overlopende rekening van het passief 493 *Over te dragen opbrengsten*.

De kosten van het jaar X die rechtstreeks voortvloeien uit de organisatie van het concert zullen worden geboekt in het jaar X maar worden overgedragen naar het jaar X+1 via de overlopende rekening van het actief 490 *Over te dragen kosten*.

In het jaar X+1 wordt de opbrengst uit de verkoop van de plaatsen daadwerkelijk geboekt (door debet van de rekening 493 *Over te dragen opbrengsten*) alsook de kosten die worden gemaakt om het concert te organiseren, in het jaar X (door credit van de rekening 490 *Over te dragen kosten*) en in het jaar X+1.

14. Laten we ook het geval beschouwen waarin een onderneming in het jaar X voor 5 jaar het uitsluitend gebruik overdraagt van een merk waarvan zij eigenaar is. Merk op dat dit merk niet wordt opgenomen in de activa van de balans van de onderneming.

⁸ Merk op dat, naar het oordeel van de CBN, dezelfde beginselen van toepassing zijn in het geval dat een minderwaarde wordt gerealiseerd op het onroerend goed. In voorkomend geval zal in het jaar dat de overeenkomst wordt ondertekend, op het onroerend goed een waardevermindering (voor het terrein) worden geboekt of een uitzonderlijke afschrijving (voor het gebouw, als het gaat om een bebouwd onroerend).

⁹ De verkochte machine wordt verondersteld zich al in de voorraad handelsgoederen van de onderneming te bevinden op het einde van het jaar X-1.

Overeenkomstig de contractuele bepalingen tussen de partijen moet de onderneming die het gebruiksrecht van haar merk overdraagt zich er gedurende die 5 jaar enkel van onthouden het merk zelf nog te gebruiken. In ons geval, zal de onderneming geen kosten moeten maken voor het merk gedurende deze 5 jaar.

In het jaar X factureert de onderneming alle vergoedingen voor dit exclusieve gebruik gedurende 5 jaar.

Naar het oordeel van de CBN moeten alle vergoedingen die gefactureerd zijn in het jaar X, in dit geval, worden geboekt als opbrengsten van het jaar X omdat de onderneming op dat ogenblik haar voornaamste verplichtingen vervult.

15. Stel ten slotte dat een onderneming in het jaar X een licentie voor een informaticaprogramma overdraagt aan een klant voor een duur van 5 jaar en verbindt zich er tevens toe om met ingang van het jaar X+1 een jaarlijkse update van het programma uit te voeren. Naast deze update heeft de onderneming geen andere verplichtingen tegenover de klant. In het jaar X factureert de onderneming een totaalprijs van 100, voor de licentie en de updates. De individuele prijs van de updates, die de onderneming bovendien afzonderlijk op de markt brengt, bedraagt 5.

Naar het oordeel van de CBN moet de onderneming een bedrag van 80 als opbrengst boeken in het jaar X en een bedrag van 5 in X+1, X+2, X+3 en X+4.

» *De boekhoudkundige verwerking van aandelenopties
(als zodanig) (advies 2012/18)
Advies van 7 november 2012*

TREFWOORDEN

Aandelenoptie – call-optie – put-optie

I. INLEIDING

A. Werking van het optiecontract

1. DEFINITIE

1. Een optiecontract is een overeenkomst waarbij een partij (de optieschrijver) zich ertoe verbindt, in voorkomend geval tegen onmiddellijke betaling van een prijs (de optiepremie) door de optiehouder, een goed (onderliggend actief) te kopen (aankoopverbintenis) van of te verkopen (verkoopverbintenis) aan de optiehouder, als deze laatste hiertoe beslist, tegen een vooraf bepaalde of bepaalbare prijs (de uitoefenprijs), op een welbepaalde datum of tijdens een welbepaalde periode. Een optiecontract blijft een overdraagbare titel waardoor de initiële optieschrijver en optiehouder in de loop van de tijd kunnen veranderen.

Wanneer de optieschrijver een aankoopverbintenis aangaat, ontstaat er voor de optiehouder een verkoopoptie (put-optie).

Wanneer de optieschrijver een verkoopverbintenis aangaat, ontstaat er voor de optiehouder een aankoopoptie (call-optie).

Naar gelang van de rechten en verplichtingen van de contracterende partijen onderscheiden we dan ook de volgende gevallen:

a) Aankoop van een call

2. De koper van een aankoopoptie (call) verwerft, tegen onmiddellijke betaling van een premie (voor zover contractueel bepaald), het recht maar niet de verplichting om, op een welbepaalde datum of tijdens een welbepaalde periode, een vastgestelde hoeveelheid van een onderliggend actief te kopen tegen een afgesproken prijs.

b) Schrijven van een call

3. De schrijver van een aankoopoptie (call) verbindt zich ertoe om, tegen onmiddellijke ontvangst van een premie (voor zover contractueel bepaald), op een welbepaalde datum of tijdens een welbepaalde periode, een vastgestelde hoeveelheid van een onderliggend actief, tegen een afgesproken prijs te verkopen wanneer de houder van de call dit wenst.

c) Aankoop van een put

4. De koper van een verkoopoptie (put) verwerft, tegen onmiddellijk betaling van een premie (voor zover contractueel bepaald), het recht – maar niet de verplichting – om, op een welbepaalde datum of tijdens een welbepaalde periode, een vastgestelde hoeveelheid van een onderliggend actief te verkopen tegen een afgesproken prijs.

d) Schrijven van een put

5. De schrijver van een verkoopoptie (put) verbindt zich ertoe om, tegen onmiddellijke ontvangst van een premie (voor zover contractueel bepaald), op een welbepaalde datum of tijdens een welbepaalde periode, een vastgestelde hoeveelheid van een onderliggend actief tegen een afgesproken prijs te kopen wanneer de houder van de put dit wenst.

2. RECHTEN EN VERPLICHTINGEN VAN DE OPTIEHOUDER

6. De houder van een (call- of put-) optie gaat enkel de verbintenis aan de optiepremie te betalen (als contractueel is bepaald dat een dergelijke prijs moet worden betaald). Het risico dat hij neemt is beperkt tot het beloop van de te betalen prijs. In ruil daarvoor heeft hij het recht om:

- het aan de optie verbonden recht uit te oefenen,
- of de optie te laten vervallen op de vervaldag,
- of de optie te verkopen, indien zij verhandelbaar is.

7. Over het algemeen koopt iemand een call op beleggingseffecten wanneer hij verwacht:

- dat, op het ogenblik dat de optie kan worden uitgeoefend, de koers van het effect hoger zal liggen dan het totaal van de optiepremie en de uitoefenprijs; tegelijkertijd wil hij zijn risico beperken tot de optiepremie, zo de koers op het ogenblik dat de optie kan worden uitgeoefend, onder het voornoemde totaal zou liggen,
- of dat hij de optie vóór de vervaldag met winst zal kunnen verkopen.

8. Meestal zal de houder zijn call uitoefenen als de marktwaarde van het beleggingseffect groter is dan de uitoefenprijs op het ogenblik of op de uiterste datum waarop de optie mag worden uitgeoefend (de optie is dan “in the money”, *cfr. infra*). De houder van een call-optie op aandelen staat dan in beginsel in dezelfde positie als een warranthouder.

9. Over het algemeen koopt iemand een put als hij verwacht:

- dat op de vervaldag de koers van het effect lager zal liggen dan de uitoefenprijs min de optiepremie; tegelijkertijd wil hij zijn risico beperken tot de optiepremie, zo de koers op de vervaldag hoger zou liggen dan de uitoefenprijs min de optiepremie (of: “out of the money”, *cfr. infra*),
- of dat hij de optie vóór de vervaldag met winst zal kunnen verkopen aan een operator die bijvoorbeeld een extra prijsdaling verwacht.

Meestal zal de houder de put uitoefenen als de marktwaarde van het beleggingseffect kleiner is dan de uitoefenprijs op het ogenblik of op de uiterste datum waarop de optie mag worden uitgeoefend (de optie is dan “in the money”, *cfr. infra*).

3. RECHTEN EN VERPLICHTINGEN VAN DE OPTIESCHRIJVER

10. De schrijver van een (call- of put-) optie heeft geen keuze: op verzoek van de optiehouder moet hij het onderliggend actief leveren of kopen. In ruil voor deze verbintenis betaalt de optiekoper bij de toekenning van de optie meestal een premie aan de optieschrijver.

Voor een operator is een van de redenen om het risico te nemen een optie te schrijven, de verwachting van stabiele koersen en de hoop op een kleinere koersschommeling dan het bedrag van de premie die hij heeft ontvangen.

Zo een optiehouder zijn optie steeds kan verkopen, kan een optieschrijver zich juridisch gezien niet ontdoen van zijn verbintenis. Economisch kan hij dit wel, zij het dan enkel door

een dekkingsverrichting af te sluiten, namelijk door een identieke optie te kopen, met dezelfde uitoefenprijs en dezelfde vervaldag.

B. Onderliggende doelstellingen van optiecontracten

11. Verschillende strategieën kunnen aan de basis liggen van het werken met opties.

Er moet een onderscheid worden gemaakt naargelang:

- i) de optie een alleenstaande verrichting vormt (of als zodanig wordt beschouwd, omdat zij geen onderdeel is van een reeks verrichtingen in verschillende zin);
- ii) de optie wel een onderdeel is van een reeks verrichtingen in verschillende zin op een zelfde onderliggend effect.

In het eerste geval beïnvloedt elke schommeling van de optiewaarde inderdaad potentieel en integraal het vermogen van de optiehouder, zonder neutraliserend effect ingevolge een schommeling in tegengestelde zin van een ander bestanddeel.

In het tweede geval hebben de waardeschommelingen van het onderliggend actief een tegengestelde invloed op het vermogen en kunnen zij dus potentieel geheel of ten dele worden geneutraliseerd. Dat is het geval met:

- a) *Als dekking bestemde verrichtingen met opties, die de onderneming beschermen tegen de ongunstige invloed van koersschommelingen maar waarbij de winst van een gunstige koersevolutie geheel of ten dele behouden blijft.*

Verrichtingen die als dekking kunnen dienen, zijn verrichtingen die erin bestaan:

- een put-optie kopen op effecten die men reeds in portefeuille heeft of die men vast heeft overgenomen;
- een call-optie kopen op effecten die vast op termijn werden verkocht.

In beginsel kan enkel het kopen van een optie als dekkingsverrichting beschouwd worden. Geschreven opties kunnen per definitie geen dekkingsverrichting vormen: het al dan niet uitoefenen hangt immers af van de beslissing van de optiehouder. De beslissing van deze laatste hangt af van het voor hem gunstige – en dus voor de schrijver ongunstige – koersverloop van het onderliggend actief.

- b) *Gezamenlijke situaties en verrichtingen in tegengestelde zin op een zelfde onderliggend bestanddeel, buiten de hierboven bedoelde dekkingsverrichtingen.*

Bij deze laatste categorie horen strategieën zoals:

- het gelijktijdig kopen en schrijven van put-opties dan wel het gelijktijdig kopen en schrijven van call-opties tegen dezelfde prijzen en met verschillende vervaldata; of
- het gelijktijdig kopen van put- en call-opties op hetzelfde onderliggende bestanddeel dat de operator niet in zijn vermogen bezit bij de afsluiting van deze verrichting.

C. Draagwijdte van het advies

12. Waardeschommelingen hebben dus een verschillende invloed op het vermogen van de onderneming, naar gelang de optie een alleenstaande verrichting vormt dan wel een onderdeel is van een reeks verrichtingen in verschillende zin. Op grond van dit onderscheid zal hun boekhoudkundige verwerking dan ook verschillend zijn, inzonderheid voor de resultaatbepaling.

13. Dit advies behandelt enkel de boekhoudkundige verwerking van het kopen of schrijven van aandelenopties wanneer deze verrichtingen kunnen worden beschouwd als alleenstaande verrichtingen.

14. Dit advies handelt in hoofdzaak over aandelenopties die op een gestandaardiseerde wijze worden verhandeld op een georganiseerde en liquide markt, dit is:

- hetzij een georganiseerde markt, hetzij een onderhandse markt die regelmatig werkt door toedoen van derde financiële instellingen-markthouders die instaan voor een doorlopende notering van kopers- en verkoperskoersen met marges die met de marktgebruiken overeenstemmen,
- waarbij er kan worden vanuit gegaan dat de betrokken effecten of financiële instrumenten qua volume en rekening houdend met de volumes die gewoonlijk op deze markt worden verhandeld, op gelijk welk ogenblik realiseerbaar zijn, zonder betekenisvolle invloed op de koersen.

Opties waarvoor deze voorwaarden niet zijn vervuld, worden *in fine* behandeld.

15. In dit advies komen tevens niet aan bod: de verkoop met mogelijke terugkoop, alsook de contracten waarbij de partij die het onderliggend actief bezit, van de andere partij een put krijgt en deze laatste partij van de eerste een call krijgt op hetzelfde onderliggende actief alsook de boekhoudkundige verwerking van aandelenoptieplannen in het kader van de Wet van 26 maart 1999.

Dit advies sluit aan bij het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen (hierna: KB W.Venn.) en geldt bijgevolg voor de ondernemingen waarop de bepalingen van dit besluit hetzij rechtstreeks, hetzij door een verwijzingsbepaling van toepassing zijn. Het ligt dus niet in de bedoeling dat de kredietinstellingen dit advies als dusdanig zouden gaan toepassen. Voor hen zijn een aantal regels over de boekhoudkundige verwerking van aandelenopties vastgesteld bij het koninklijk besluit van 23 september 1992 op de jaarrekening van de kredietinstellingen, de beleggingsondernemingen en de beheersvennootschappen van instellingen voor collectieve belegging.

D.Analyse van de optiepremie

16. Vooraleer over te gaan tot de boekhoudkundige verwerking van opties, moet de samenstelling onderzocht worden van de optiepremie die betaald wordt bij het kopen van de optie of ontvangen wordt bij het schrijven van de optie. De waarde van de optie heeft twee bestanddelen:

1. DE INTRINSIEKE WAARDE

De intrinsieke waarde van een optie is, per definitie, de waarde die zij zou hebben indien zij onmiddellijk zou worden uitgeoefend. Het gaat dus om het verschil tussen:

- hetzij de koers van het onderliggende actief en de uitoefenprijs van de optie (bij een call);
- hetzij de uitoefenprijs van de optie en de koers van het onderliggende actief (bij een put).

Wanneer de optie “out of the money” is, is er geen intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde kan nooit negatief zijn, alleen al door de aard van een optiecontract dat “recht” geeft op iets, zonder verdere verplichting om dit recht uit te oefenen.

2. DE TIJDSWAARDE

De tijdswaarde is het positieve verschil tussen de koers van de optie en haar intrinsieke waarde. Zij weerspiegelt aldus de verwachting van de optiehouder dat de waarde van het onderliggende actief in een voor hem gunstige zin zal evolueren.

Vanaf het ontstaan en tijdens de hele looptijd van de optie, wordt deze tijdswaarde beïnvloed door diverse factoren waaronder:

- de resterende looptijd van de optie;
- de koers en de volatiliteit van het onderliggende actief;
- de marktverwachtingen met betrekking tot de koersevolutie van het onderliggende actief, onder andere in het licht van dividenduitkeringen tijdens de looptijd van de optie;
- de uitoefenprijs van de optie.

Deze tijdswaarde is per definitie positief. Zolang de optie niet is vervallen, is er altijd een kans, hoe miniem ook, dat de optie toch wordt uitgeoefend ongeacht het niveau van de uitoefenprijs ten aanzien van de koers van het onderliggende actief.

Naarmate de (uiterste) datum om de optie uit te oefenen nadert, evolueert de tijdswaarde naar nul. Op de vervaldag moet de waarde van de optie per definitie – tenzij er onregelmatigheden zijn in de markt – gelijk zijn aan haar intrinsieke waarde. Noteer evenwel dat de vermindering van de tijdswaarde niet op lineaire wijze rekening houdend met de factoren die haar beïnvloeden.

II. BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING VAN AANDELENOPTIES (ALS ZODANIG) DIE WORDEN VERHANDELD OP EEN GEORGANISEERDE EN LIQUIDE MARKT

17. Verrichtingen in opties zijn alleenstaande verrichtingen:

- wanneer de houder van een call er zich niet toe verbonden heeft de overeenstemmende onderliggende effecten te verkopen of geen call op dezelfde onderliggende activa heeft geschreven;
- wanneer de houder van een put de onderliggende effecten niet bezit, ze niet op termijn heeft gekocht of geen put op dezelfde activa heeft geschreven;
- wanneer de schrijver van een call de onderliggende effecten niet bezit, ze niet op termijn heeft gekocht of geen houder is van een call op dezelfde activa.

In deze gevallen beïnvloedt elke schommeling van de optiewaarde inderdaad potentieel en integraal het vermogen van de houder of van de schrijver, zonder “compenserend” effect ingevolge een schommeling in tegengestelde zin van een ander vermogensbestanddeel dat financieel is verbonden met het eerste.

A. In hoofde van de houder van een (call- of put-) optie

1. AANKOOP VAN DE OPTIE

18. Zoals hierboven reeds werd onderstreept, bezit de optiehouder een recht tegenover de optieschrijver. Dit recht heeft een economische waarde.

In zekere zin is een optie immers een splitsing van de financiële rechten die aan de onderliggende effecten zijn verbonden. De optiehouder kan de effecten kopen of verkopen tegen de afgesproken prijs als de koersevolutie voor hem gunstig is. Hij loopt geen risico op groter verlies dan de aankoopprijs van de optie, indien het onderliggende effect niet evolueert zoals gehoopt.

Deze economische waarde komt tot uitdrukking in de prijs die de koper bereid is te betalen voor de optie en in de koers die – op een georganiseerde markt – de verrichtingen in deze opties weerspiegelt. Naar gelang van de omstandigheden of het tijdstip kan deze koers gelijk zijn aan of hoger of lager zijn dan de oorspronkelijk door de houder betaalde prijs voor de optie.

19. Volgens de Commissie vertegenwoordigt het recht van de optiehouder tegenover de optieschrijver dan ook een tegoed dat aan actiefzijde van de balans moet worden geboekt en niet een kost die in de resultatenrekening wordt opgenomen.

20. Wanneer de (put- of call-) optie betrekking heeft op een aandeel dat in het kader van tradingverrichtingen wordt verhandeld, moet ze in de actiefpost “Geldbeleggingen” worden opgenomen. Calls moeten dan ook op dezelfde wijze worden geboekt als inschrijvingsrechten en warrants waarmee ze financieel gezien – althans ten aanzien van hun houder – nauw verwant zijn.

De verwerving van de optie moet bijgevolg als volgt worden geboekt:

	51 Aandelen en geldbeleggingen andere dan vastrentende beleggingen	
	aan 550 Kredietinstellingen: Rekening-courant	

21. De vraag rees of de optiepremie niet kon worden gelijkgesteld met een verzekeringspremie en als dusdanig in kosten moest worden genomen, zij het *pro rata temporis*.

De Commissie acht deze benadering onaanvaardbaar. Noch in juridisch, noch in financieel opzicht, strookt deze benadering met de fundamentele kenmerken van opties.

Aangezien het hier gaat om gestandaardiseerde opties die op elk ogenblik kunnen worden verhandeld volgens de regels voor de overdracht van effecten, vertonen zij alle kenmerken van effecten. Een verzekeringspremie zal daarentegen nooit kunnen worden geherwaardeerd op balansdatum van het boekjaar, noch vóór de vervaldag kunnen worden overgedragen, noch worden toegevoegd aan de aanschaffingswaarde van een actief.

2. AANPASSING VAN DE OPTIEWAARDE TIJDENS DE LOOPTIJD

a) Gespreide tenlasteneming van de tijdswaarde

22. Een eerste vraag die zich stelt bij de evolutie van de optiewaarde is de volgende: kan het deel van de optiepremie dat de tijdswaarde van de premie vertegenwoordigt en dat naar nul evolueert op de (uiterste) dag voor de uitoefening van de optie, op lineaire wijze worden afgeschreven over de resterende looptijd van de optie.

Een analyse van de marktgegevens doet ernstige vragen rijzen omtrent de gegrondheid van een dergelijke benadering, die uitgaat van een vermoeden van lineaire ontwaarding van de tijdswaarde; wat zij daarentegen duidelijk aantoon, is dat deze tijdswaarde sterk schommelt.

Om deze reden acht de Commissie een dergelijke benadering van gespreide tenlasteneming van de tijdswaarde niet aanvaardbaar. Overigens is zij niet in overeenstemming met het geldende Belgische recht dat afschrijvingen enkel toelaat op bepaalde vaste activa.

b) Aanpassing aan de marktwaarde

23. De waarderingsprincipes voor beleggingseffecten, vastgelegd door het KB W.Venn. gelden ook voor gekochte opties.

Door de vorming en terugneming van waardeverminderingen wordt rekening gehouden met de schommelingen in de marktwaarde van de opties wanneer deze lager is dan de aanschaffingswaarde. Daarentegen wordt ten aanzien van deze aanschaffingswaarde geen enkele meerwaarde vastgesteld noch, a fortiori, in resultaat genomen zolang zij niet gerealiseerd is.

Tegenover deze benadering, vastgesteld door het Europees recht en ingegeven door voorzichtigheidsoverwegingen, verkiest de Angelsaksische doctrine eerder het beginsel van toerekening aan het boekjaar boven het voorzichtigheidsbeginsel. Zij gaat uit van de idee dat, wanneer er een liquide markt is, een onderneming op elk ogenblik in staat is om het betrokken actiefbestanddeel te realiseren tegen dagkoers en aldus een “niet-gerealiseerd” resultaat kan omzetten in een “gerealiseerd” resultaat. Bijgevolg oordeelt zij dat, op voorwaarde dat er een liquide markt bestaat, de betrokken activa – en *in casu* de op deze markten verhandelde opties – mogen (moeten) worden gewaardeerd tegen deze marktwaarde (“mark-to-market”).

Bij deze benaderingswijze wenst de Commissie evenwel te formuleren dat de toepassing van de “mark-to-market”-methode op gestandaardiseerde opties moeilijk verenigbaar met de in het Belgisch boekhoudrecht vastgelegde beginselen: het beginsel van de historische kostprijs, het voorzichtigheids- en realisatieprincipe. Artikel 35 KB W.Venn. stelt immers dat “elk actiefbestanddeel wordt gewaardeerd tegen de aanschaffingswaarde en voor dat bedrag in de balans opgenomen, onder aftrek van de desbetreffende (...) waardeverminderingen”.

Hieruit volgt dat ondernemingen waardeverminderingen moeten toepassen op de opties die zij bezitten wanneer hun realisatiewaarde lager is dan hun aanschaffingswaarde (artikel 74 KB W.Venn.); deze waardeverminderingen moeten worden teruggenomen als de marktwaarde opnieuw stijgt. Daartegenover staat dat er geen enkele meerwaarde ten opzichte van de aanschaffingswaarde wordt geboekt zolang de optie niet is gerealiseerd.

3. AFWIKKELING VAN DE VERRICHTING

a) Overdracht van de optie vóór de vervaldag

24. De overdracht van een optie wordt op dezelfde wijze geboekt als de overdracht van een beleggingseffect.

Bijgevolg moeten de gerealiseerde meer- of minderwaarden, na tegenboeking van eventueel geboekte waardeverminderingen, onder de financiële resultaten worden geboekt (rekening 652 of 752 van het rekeningenstelsel).

b) Uitoefening van de optie

I. UITOEFENING VAN EEN CALL-OPTIE

25. Wanneer een call-optie wordt uitgeoefend moet de uitoefenprijs worden toegevoegd aan de aankoopprijs van de optie om de aanschaffingswaarde van de betrokken effecten te bepalen.

26. Wanneer op de aanschaffingswaarde van de optie een waardevermindering is toegepast, dan moet die bij de uitoefening worden teruggenomen. Zo nodig wordt op de aldus bekomen aanschaffingswaarde van de aandelen een waardevermindering toegepast indien hun marktwaarde kleiner is. Dat zou kunnen wanneer bij de uitoefening van de optie, de beurskoers van het betrokken aandeel hoger is dan de uitoefenprijs, maar lager is dan de som van de uitoefenprijs en de aankoopprijs van de optie.

De optie wordt tegen aanschaffingswaarde aan de waarde van de na uitoefening van een call verworven effecten toegevoegd, omdat men ervan uitgaat dat de verwerving van de effecten

in twee tijden verloopt: eerst wordt de optie gekocht en daarna wordt zij uitgeoefend. De aanschaffingswaarde van de effecten stemt bijgevolg overeen met het totaal van de effectief betaalde bedragen.

27. De vraag stelt zich of, met verwijzing naar de internationale normen over de bepaling van de aanschaffingswaarde bij ruil, de aanschaffingswaarde van de effecten kan worden bepaald door naast de uitoefenprijs rekening te houden met de effectieve (beurs)waarde van de optie op het ogenblik dat zij wordt uitgeoefend, veeleer dan met haar aankoopprijs. Deze visie steunt op de overweging dat de optie en het effect twee juridisch onderscheiden situaties vormen en dat de aanschaffingswaarde van de effecten moet worden bepaald op grond van de voor hun verkrijging afgestane bedragen en waarden en tegen realisatiewaarde moeten worden gewaardeerd (op het ogenblik dat zij worden afgestaan). De Commissie is van oordeel dat de uitoefening van een optie niet zonder meer met een ruilverrichting kan worden gelijkgesteld en dat deze methode niet kan worden toegepast bij het boekhoudkundig verwerken van de uitoefening van de optie.

2. UITOEFENING VAN EEN PUT-OPTIE

28. Wanneer een (niet gedekte) put-optie wordt uitgeoefend, moet de optiehouder in de markt de effecten kopen waarvoor hij een put-optie had genomen. Bij de uitoefening van de optie verdwijnen zowel de put-optie als de gekochte effecten uit zijn vermogen tegen netto-boekwaarde, wat ten aanzien van de uitoefenprijs een meer of -minderwaarde oplevert (rekeningen 752-652 van het rekeningstelsel).

c) Niet-uitoefening van een optie

29. Wanneer de optiehouder de optie niet uitoefent, heeft deze geen enkele waarde meer. Bijgevolg moet de boekwaarde van de verworven optie ten laste worden genomen (als financiële kost).

B. In hoofde van de optieschrijver

1. ALGEMENE BESCHOUWINGEN

30. Zoals reeds werd aangestipt:

- gaat de optieschrijver een aan- of verkoopverbintenis aan die, afhankelijk van de beslissing van de optiehouder, al dan niet zal worden uitgevoerd;
- krijgt de optieschrijver als tegenprestatie voor deze verbintenis een prijs – een premie – die hij blijft behouden, ongeacht of de optie op de vervaldag wordt uitgeoefend of niet en hoe de koers van het onderliggende effect evolueert;
- loopt de optieschrijver een verliesrisico op grond van de koersevolutie van het onderliggende effect. Bij een call is het risico theoretisch gezien onbepaald aangezien er geen absolute grens is voor koersstijgingen. Bij een put is het maximumrisico op grond van de koersevolutie van het onderliggende effect, gelijk aan de uitoefenprijs van de optie aangezien de koers van het onderliggende actief niet onder nul kan noteren;
- kan de optieschrijver, in tegenstelling tot de optiehouder die zijn optie en de eraan verbonden rechten kan overdragen, zich niet ontdoen van zijn verbintenis. Hij kan zijn positie slechts dekken door een dekkingsverrichting af te sluiten.

2. BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING

a) De verbintenis die de optieschrijver heeft aangegaan

31. De aan- of verkoopverbintenis die de geschreven optie inhoudt, moet in elk geval worden opgenomen in de boekhouding van de onderneming. Deze verbintenis moet als volgt worden opgenomen onder de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen:

09 Houders van (call- / put-)opties op effecten	
aan 09 Geschreven (call- / put-)optie	

Deze verbintenis wordt gewaardeerd tegen de uitoefenprijs van de optie. Zolang deze verbintenis bestaat (tot de vervaldag), blijft zij ten belope van deze waarde geboekt. Belangrijke verbintenissen moeten, met toepassing van het KB W.Venn., in de toelichting bij de jaarrekening worden vermeld.

b) De premie die de optieschrijver ontvangt en incalculering van het risico

1. DE PREMIE DIE DE OPTIESCHRIJVER ONTVANGT

32. De premie die de optieschrijver ontvangt werd definitief geïnd, ongeacht of de optie op de vervaldag wordt uitgeoefend of niet.

Zij vormt de tegenprestatie voor het door hem gelopen risico: de invloed van een – voor hem – ongunstige koersevolutie van het onderliggende effect, zonder voordeel te kunnen halen uit een – voor hem – gunstige koersevolutie van dit effect.

Tussen dit risico, dat de optiekoers concreet beïnvloedt, en het bedrag van de ontvangen premie bestaat, zodra de optie is geschreven en de premie ontvangen, geen enkel verband. De koers van de optie kan, naar gelang van de marktevolutie, gelijk zijn aan of hoger of lager zijn dan het bedrag van de ontvangen premie.

33. De Commissie meent in dit kader dat de ontvangen premie als een vergoeding dient te worden aanzien voor het risico dat de schrijver loopt gedurende de hele looptijd van de optie. De ontvangen premie is economisch gezien pas verdiend op het ogenblik dat de optie vervalt en wordt pas dan in resultaat genomen. De inresultaatneming van de premie wordt uitgesteld tot de vervaldag, door boeking op een overlopende rekening van het passief, bijvoorbeeld de daartoe gecreëerde rekening 498 *Resultaten uit lopende geschreven opties*.

550 Kredietinstellingen: Rekening-courant	
aan 498 Resultaten uit lopende geschreven opties	

Een dergelijke verwerkingswijze voor de ontvangen premie is gebaseerd op het voorzichtigheidsbeginsel; het zou volgens de Commissie immers verkeerd zijn om de ontvangen premie als definitief en vaststaand resultaat te aanzien op het ogenblik van ontvangst.

2. INCALCULERING VAN HET RISICO

34. Krachtens het beginsel van artikel 33 KB W.Venn. moet met het verliesrisico dat is verbonden aan de verbintenis die een geschreven optie inhoudt, in elk geval – en tenminste op balansdatum – rekening worden gehouden. Hiervoor moet een voorziening worden gevormd. Voornoemd artikel stelt dat “Er rekening moet worden gehouden met alle voorzienbare risico’s, mogelijke verliezen en ontwaardingen, ontstaan tijdens het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft of tijdens voorgaande boekjaren...”. In artikel 54

KB W.Venn. wordt dit toegepast voor risico's: "voorzieningen moeten, onder meer, gevormd worden met het oog op:

a) (...);

b) (...);

c) de verlies- of kostenrisico's die voortvloeien uit (...) termijnposities of -overeenkomsten in deviezen, termijnposities of – overeenkomsten op goederen (...)."

35. Aangezien de in dit artikel opgesomde risico's duidelijk als voorbeeld dienen, geldt de verplichting om rekening te houden met alle op balansdatum bestaande risico's onbetwistbaar ook voor verliesrisico's die inherent zijn aan de geschreven opties.

Voor opties die op een georganiseerde en liquide markt worden verhandeld is de optiekoers het meest geschikte criterium om het optierisico te waarderen. Dit is de door de markt geschatte waarde van het risico. Dit is tevens hoeveel de onderneming zou moeten uitgeven om het gelopen risico op een specifieke en nauwkeurige wijze te dekken.

Het risico dat dan ook in aanmerking moet worden genomen is het positieve verschil tussen de optiekoers op balansdatum en het bedrag van de (via de overlopende rekening) uitgestelde premie.

36. Bij de boekhoudkundige verwerking van het ingecalculerde risico, ontstaat weliswaar volgend technisch probleem: de boeking van deze risico's in voorzieningsrekeningen zou tot gevolg hebben dat op het vlak van de voorstelling van de rekeningen, het risico waarvoor een voorziening werd gevormd op twee afzonderlijke rekeningen voorkomt, namelijk op de overlopende rekening enerzijds en op een rekening "Voorzieningen voor risico's en kosten" anderzijds.

In aansluiting op haar visie inzake wisselrisico, is de Commissie van mening dat het aangegeven is om:

a) het bedrag van de (via de overlopende rekening) uitgestelde premie alsook de netto bedragen (na aftrek van de terugnemingen) die aan de resultatenrekening worden onttrokken om extra risico's van grotere verliezen dan de ontvangen premie op te vangen, onder een zelfde overlopende rekening van het passief te boeken;

6560 Voorzieningen met financieel karakter: toevoegingen	
aan 498 Resultaten uit lopende geschreven opties	

b) met toepassing van het KB W.Venn., in de toelichting, in de staat met betrekking tot de "Overlopende rekeningen" aan de passiefzijde, het bedrag te vermelden van de uitgestelde en/of geprovisioneerde resultaten uit geschreven opties, uiteraard voor zover deze bedragen relevant zijn.

c) *Afwikkeling van de verrichting*

37. Bij de afwikkeling moeten de boekingen met betrekking tot de aangegane verbintenis worden tegengeboekt:

I. DE PREMIE WORDT IN RESULTAAT GENOMEN.

498 Resultaten uit lopende geschreven opties	
aan 751 Opbrengsten uit vlottende activa	

2. DE BEDRAGEN DIE ALS AANVULLING IN DE OVERLOPENDE REKENING VAN HET PASSIEF WERDEN OPGENOMEN, WORDEN TERUGGENOMEN.

498 Resultaten uit lopende geschreven opties	
aan 6561 Voorzieningen met financieel karakter: bestedingen en terugnemingen (-)	

38. Oefent de houder de optie niet uit, is er buiten voornoemde boekingen geen verdere boeking meer nodig.

39. Oefent de call-houder de optie wel uit, dan zal de optieschrijver – als hij blanco heeft gehandeld – de onderliggende effecten moeten kopen tegen de marktprijs en ze opnieuw afstaan tegen de uitoefenprijs. Meestal levert dit een minderwaarde op.

Oefent de put-houder zijn optie uit, dan zal de optieschrijver – als hij blanco heeft gehandeld – de onderliggende effecten moeten kopen tegen een prijs die normaal gezien hoger zal zijn dan de marktprijs. Deze aankoop moet volgens de gewone regels worden geboekt tegen de aankoopprijs. Het verschil tussen de uitoefenprijs en de marktwaarde zal leiden tot een waardevermindering.

40. De optieschrijver kan zich normaal gezien niet ontdoen van de verbintenissen die hij heeft aangegaan door de optie te schrijven. Hij kan echter wel een verrichting afsluiten om het risico te dekken, bijvoorbeeld door een call of put met dezelfde kenmerken als de eerste te kopen (met name met dezelfde uitoefenprijs, dezelfde vervaldag en hetzelfde onderliggende effect). In dat geval komen we evenwel in een situatie terecht waar een dekkingsverrichting is afgesloten. Dergelijke verrichtingen worden besproken in deel I van het reeds aangehaalde CBN-advies 167/2 met betrekking tot dekkingsverrichtingen en gedekte posities in aandelen.

III. GEVOLGEN WANNEER ER GEEN GEORGANISEERDE EN LIQUIDE MARKT IS

41. Gezien de volatiliteit van optiekoersen is het van belang de nadruk te leggen op het voorzichtigheidsbeginsel bij de boekhoudkundige verwerking van verrichtingen:

- met betrekking tot waarden die op niet-liquide markten worden verhandeld (georganiseerde of hiermee gelijkgestelde markten die niet voldoen aan de twee criteria sub Deel 1, C. van dit advies; en
- met betrekking tot niet-genoteerde waarden.

IV. SAMENVATTING

42. Behalve wanneer het gaat om gedekte verrichtingen of dekkingsverrichtingen, of wanneer het gaat om opties die deel uitmaken van een reeks verrichtingen in tegengestelde zin op dezelfde onderliggende activa, worden aandelenopties boekhoudkundig als volgt verwerkt:

A. Gekochte call- en put-opties

a) De gekochte call- en put-opties worden tegen aanschaffingswaarde in de boekhouding opgenomen in de post *Geldbeleggingen*. Op deze aanschaffingswaarde worden zo nodig waardeverminderingen toegepast om de netto boekwaarde van de gekochte opties terug te brengen tot de realisatiewaarde (marktcoers) (artikel 74 KB W.Venn.) of aanvullende waar-

deverminderingen toegepast om rekening te houden hetzij met de evolutie van de realisatie- of marktwaarde, hetzij met de risico's inherent aan de aard van de betrokken activa of van de gevoerde activiteit (artikel 75 KB W.Venn.). Deze waardeverminderingen worden teruggenomen wanneer zij niet langer verantwoord zijn door de minderwaarden en risico's waarvoor zij werden geboekt.

b) Indien de opties vóór vervaldatum worden verkocht, worden de meer- of minderwaarden, na tegenboeking van eventueel geboekte waardeverminderingen, onder de financiële resultaten opgenomen.

c) Bij niet-uitoefening van de optie op de vervaldag, wordt haar boekwaarde ten laste genomen als waardevermindering (op vlottende activa).

d) Bij de uitoefening van een call-optie, wordt de betaalde prijs voor de optie bij de uitoefeningsprijs gevoegd om de aanschaffingswaarde van de betrokken effecten te bepalen. Bij de uitoefening van een put-optie, verdwijnen zowel de optie als de gekochte effecten tegen netto-boekwaarde uit het vermogen en ontstaat ten opzichte van de uitoefeningsprijs een meer of minderwaarde.

B. Geschreven call-en put-opties

a) Geschreven call- en put-opties worden tot hun vervaldag tegen uitoefeningsprijs geboekt op de rekeningen *Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen*.

b) De premie die wordt ontvangen als tegenprestatie voor het schrijven van de optie en de verwerking van het risico dat is verbonden aan de geschreven optie, wordt beschouwd als een uitgestelde opbrengst – tot de vervaldag van de optie – en wordt bijgevolg geboekt als “over te dragen opbrengst”. Vervolgens is het aangewezen om, in een zelfde rekening de netto bedragen (na aftrek van de terugnemingen) te boeken die aan de resultatenrekening worden onttrokken om de risico's van grotere verliezen dan de ontvangen premie op te vangen.

c) Op de vervaldag, ongeacht of de optie wordt uitgeoefend of niet, wordt de ontvangen premie in resultaat genomen en wordt de boeking op de rekeningen *Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen* tegengeboekt.

d) Als de optie wordt uitgeoefend:

- call-optie: het verschil tussen de aanschaffingswaarde van de te leveren effecten en hun verkoopprijs bij uitoefening van de call is een financiële kost;
- put-optie: op de verworven effecten moet een waardevermindering worden geboekt ten belope van het verschil tussen hun aanschaffingswaarde bij uitoefening van de geschreven optie en hun marktwaarde.

C. Bij een niet liquide-markt

Gezien de volatiliteit van de optiekoersen geldt het voorzichtigheidsbeginsel meer dan ooit.

Dit advies vervangt advies 167/1.

» *Goederen verworven tegen betaling van een lijfrente*
(advies 2012/19)
Advies van 7 november 2012

TREFWOORD

Lijfrente

I. INLEIDING

1. Artikel 40 van het koninklijk besluit tot uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen (hierna: KB W.Venn.) luidt als volgt:

“Wat de goederen betreft die worden verkregen tegen betaling van een lijfrente:

1° wordt onder aanschaffingswaarde verstaan het kapitaal dat op het ogenblik van de aanschaffing nodig is om de rente te betalen, in voorkomend geval verhoogd met het bedrag dat bij de aanschaffing werd betaald en met de kosten;

2° wordt een voorziening gevormd ten belope van het bedrag van het hiervoor genoemde kapitaal; deze voorziening wordt jaarlijks aangepast.”

2. Artikel 40 KB W.Venn. duidt enerzijds aan hoe het betrokken goed op de actiefzijde moet worden gewaardeerd en anderzijds hoe de verplichting tot betaling van de lijfrente op de passiefzijde moet worden opgenomen en gewaardeerd. Bij het begin wordt voor de waardering zowel aan de actiefzijde als aan de passiefzijde uitgegaan van het kapitaalbedrag dat noodzakelijk is om de lijfrente te betalen, in voorkomend geval verhoogd met het bedrag dat bij de verwerving werd betaald en met de kosten. Hogervermeld kapitaalbedrag wordt berekend door actualisering van de vermoedelijke toekomstige lijfrentebetalingen tegen een bepaalde rentevoet, rekening houdend met de gemiddelde levensverwachting van de persoon op wiens hoofd de lijfrente is gevestigd op het ogenblik waarop de overeenkomst wordt gesloten. Eventueel kan de raad van bestuur gebruik maken van een door haar geschikt bevonden conversietabel.

Vervolgens leidt het goed zijn eigen bestaan en wordt de aanschaffingswaarde in voorkomend geval afgeschreven. De voorziening op het passief wordt jaarlijks herzien op basis van de wijziging van de gemiddelde levensverwachting van de persoon op wiens hoofd de lijfrente is gevestigd of op basis van de eerder vernoemde conversietabel. Na afloop van de overeenkomst zal het saldo van de voorziening als opbrengst in de resultatenrekening worden geboekt.

3. Over de precieze toepassing van artikel 40 KB W.Venn. werden aan de Commissie reeds talrijke vragen gesteld. Zij heeft om deze reden beslist om hierover een advies met algemene draagwijdte uit te brengen, waarbij vooral de beginselen aan bod komen. Het is evenwel geenszins de bedoeling alle modaliteiten van dergelijke verrichtingen te behandelen.

4. Doordat de nadruk ligt op de lijfrenteverbintenis is de bepaling van het besluit ook toepasbaar op lijfrenteovereenkomsten die een andere oorzaak hebben dan de in dit advies behandelde verkoop van een onroerend goed.

II. VASTSTELLING VAN HET INITIËLE KAPITAAL EN BEPALING VAN DE RENTEVOET

5. Krachtens artikel 40 KB W.Venn. wordt, voor wat betreft goederen verkregen tegen betaling van een lijfrente, onder aanschaffingswaarde verstaan: het kapitaal dat nodig is om de lijfrente te betalen. Dit is in overeenstemming met het beginsel dat goederen tegen aanschaffingswaarde worden geboekt. Het kapitaal dat nodig is om de lijfrente te betalen, kan worden berekend op basis van de conversietabel die door het bestuursorgaan geschikt geacht wordt, en die in voorkomend geval rekening houdt met individuele elementen. Hierdoor kan het kapitaal verschillen in hoofde van de koper en de verkoper.

6. Het bedrag van het kapitaal wordt bepaald door de volgende factoren:

- het bedrag en de betalingswijze van de lijfrente;
- het sterfterisico, dat afhankelijk is van de leeftijd en het geslacht van de persoon op wiens hoofd de lijfrente is gevestigd (de “rechthebbende”); en
- de rentevoet.

7. De keuze van de rentevoet is belangrijk. De structuur van de resultaten uit de verrichting en het ogenblik waarop zij een positieve of negatieve weerslag hebben op de resultatenrekening worden hierdoor immers sterk beïnvloed. Noch het KB W.Venn., noch het Verslag aan de Koning bij het koninklijk besluit van 12 september 1983 spreken zich uit over de aan te rekenen rentevoet. Terzake geldt het beginsel van een autonome waardering door het bestuursorgaan. Het is dus aan het bestuursorgaan om een verantwoorde keuze te maken. Gaat het om een belangrijke verrichting, dan is het raadzaam om de gemaakte keuze net zoals de andere toegepaste waarderingregels te verantwoorden in de toelichting bij de jaarrekening.

De Commissie meent evenwel toch een aantal richtsnoeren te kunnen formuleren met betrekking tot de bepaling van de rentevoet.

a) Wordt het bedrag van de lijfrente bekomen door conversie tegen een overeengekomen percentage van de onder de partijen bedongen verkoopprijs, dan wordt logischerwijze dit percentage gebruikt om het nodige kapitaal vast te stellen; in dit geval stemt dit overeen met de onder partijen bedongen verkoopprijs, na aftrek van het contant betaalde bedrag.

b) Bij de berekening van de voorziening is het verantwoord een brutomarktrentevoet te hanteren die representatief is voor langlopende leningen, veeleer dan een beleggingsrentevoet na belastingen voor een particulier. Gelet op het feit dat de voorziening het karakter heeft van een schuld (zie *infra*), wordt de rentevoet vastgelegd bij het sluiten van de lijfrenteovereenkomst.

c) Men moet enerzijds vermijden door de keuze van een te lage of een te hoge rentevoet aan het betrokken goed een waarde toe te kennen die redelijkerwijze onverantwoord zou zijn. Anderzijds mag de rentevoet niet arbitrair worden bepaald en moet deze verantwoord zijn in het licht van de economische omstandigheden op het ogenblik van het sluiten van het contract.

8. Door te stellen dat de waarde waartegen het goed op de actiefzijde moet worden geboekt, het kapitaal is dat nodig is om de rente te betalen (verhoogd met de kosten), gaat voornoemd artikel 40 ervan uit dat de aanschaffingswaarde van het goed wordt vastgesteld op het ogenblik dat de overeenkomst wordt gesloten en dat die overeenstemt met de – op dat ogenblik – geraamde kostprijs op actuariële basis van de lijfrentebetalingen. De aanschaffingswaarde zal na het afsluiten van de lijfrenteovereenkomst niet meer aangepast worden. Het feit dat het goed op lijfrente werd gekocht heeft immers niets te maken met de boeking ervan op de actiefzijde van de balans. Die boeking gebeurt op grond van de aard van het goed en de bestemming die er in de onderneming aan wordt gegeven.

9. In diezelfde optiek wordt de verbintenis, aangegaan tegenover de lijfrentenier, op het passief geboekt. Voor de waardering aan de passiefzijde wordt dus eveneens uitgegaan van het kapitaalbedrag dat noodzakelijk is om de lijfrente te bepalen. Daar het bedrag dat uiteindelijk in hoofdsom zal moeten worden betaald aleatoir is, schrijft het besluit voor dat aan passiefzijde een “voorziening” moet worden gevormd. Deze voorziening voor lijfrente vormt echter geen voorziening voor risico’s en kosten in de betekenis van de omschrijving van deze rubriek in artikel 50 KB W.Venn. De voorziening heeft de kenmerken van een schuld. De boeking van de voorziening in de desbetreffende rubriek impliceert tevens dat daarover uitleg wordt verstrekt in de toelichting, gesteld dat het om een belangrijk bedrag gaat.

III. AANPASSING VAN DE VOORZIENING

10. Jaarlijks wordt de voorziening op het passief aangepast. Hierbij zijn twee factoren belangrijk:

Eenzijds wordt het initiële kapitaal dat nodig is om de rente te betalen, vastgesteld door actualisering van de vermoedelijke toekomstige lijfrentebetalingen tegen een welbepaalde rentevoet, rekening houdend met de gemiddelde levensverwachting van de rechthebbende op het ogenblik waarop de overeenkomst wordt gesloten. Met andere woorden, de gevormde voorziening wordt geacht rente op te leveren als ging het om een lening.

Anderzijds is het zo dat de gemiddelde levensverwachting van de rechthebbende vermindert wanneer hij ouder wordt, zij het verhoudingsgewijze minder snel. Volgens de meest recente sterftetafels gepubliceerd op de website van de FOD Economie (België 1997-2010) evolueert de gemiddelde levensverwachting als volgt:

- op 60 jaar: 20,83 jaar
- op 65 jaar: 17,03 jaar
- op 70 jaar: 13,47 jaar

Bij de raming van het nodige te provisioneren kapitaal op inventarisdatum moet derhalve rekening worden gehouden met deze relatieve verlenging van de vermoedelijke levensduur.

11. De Commissie is tevens van oordeel dat, in de mate dat de verlengde levensduur van de bevolking leidt tot wijziging van de conversietabel die bij de aanvang van de overeenkomst toegepast werd, het bedrag van de voorziening nodig om het bedrag van de lijfrente te dekken, dient aangepast te worden in functie van deze wijziging van de conversietabel. Zoniet zou de logica die de basis vormt van de noodzakelijkheid om het bedrag van de voorziening aan te passen op de helling komen te staan daar de aanpassing op inventarisdatum zou worden doorgevoerd op basis van een conversietabel die niet meer met de reële levensverwachting overeenstemt.

12. De voorziening wordt bovendien aangepast wanneer zij niet meer verantwoord is door de werkelijke omstandigheden.

13. Tot slot is de Commissie van oordeel dat bij de bepaling van het bedrag van de voorziening voor uitkering van een in een vreemde munt uitgedrukte lijfrente rekening moet worden gehouden met beduidende wisselkoerswijzigingen. Er moet dus een bijkomende dotatie worden verricht of er moet, in voorkomend geval, een deel van de voorziening worden teruggenomen, afhankelijk van het verloop van de wisselkoers. Het komt in ieder geval aan het bestuursorgaan toe om de drempel te bepalen vanaf wanneer een wijziging van de wisselkoers noodzakelijkerwijs een wijziging van het bedrag van de voorziening ten gevolge heeft.

IV. BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING IN HOOFDE VAN DE ONDERNEMING DIE EEN GOED VERWERFT TEGEN BETALING VAN EEN LIJFRENT

14. Aan de hand van een voorbeeld worden bovenstaande principes geïllustreerd.

A. Gegevens

15. Een onderneming koopt in het jaar N op lijfrente een gebouw, waarin zij op duurzame wijze haar bedrijfsactiviteiten gaat onderbrengen. Daarbij gelden volgende voorwaarden:

- Afschrijfbaar gedeelte onroerend goed: 80 %
- Afschrijving: lineair op 20 jaar
- Rente: jaarlijkse lijfrente van 36.000 euro
- Rentevoet: 4,33 %
- Rechthebbende: een man met een leeftijd van 60 jaar op het ogenblik van de transactie
- Voor de levensverwachting heeft de onderneming beslist om zich te baseren op de sterf-tetafels gepubliceerd op de website van de FOD Economie (België 1997-2010)

Het kapitaalbedrag dat op grond hiervan noodzakelijk is om de lijfrente te betalen bedraagt 487.573,20 euro en wordt berekend gebruik makende van de volgende formule:

$$a_{n/i} = \frac{1 - (1 + i)^{-n}}{i}$$

waarbij $a_{n/i}$ de annuïteitsfactor betreft voor n termijnen bij een rentevoet van i .

Jaar	Leeftijd	Levensverwachting	Rentevoet	Kapitaalbedrag
N	60	20,83	4,33 %	487.573,20
N+1	61	20,05	4,33 %	476.014,85

- De bijkomende kosten bedragen 15 % van het kapitaalbedrag dat noodzakelijk is om de lijfrente te betalen of 73.135,98 euro (15 % van 487.573,20 euro)
- Afloop van de overeenkomst (overlijden): na 15 jaar

B. Het sluiten van een overeenkomst voor de aankoop van een goed op lijfrente

16. De voorziening betreft het gedeelte van de aanschaffingsprijs dat overeenstemt met de actuele waarde van de lijfrente berekend aan de hand van de eerder vermelde formule. De aanschaffingsprijs waartegen het gebouw wordt geboekt, bestaat uit de actuele waarde van de te betalen lijfrente verhoogd met de bijkomende kosten (487.573,20 + 73.135,98 = 560.709,18 euro). De boeking gebeurt als volgt:

22... Terreinen en gebouwen	560.709,18	
aan 163 Voorziening voor lijfrente		487.573,20
550 Kredietinstellingen: rekening-courant		73.135,98

C. Terugkerende boekingen

1. AFSCHRIJVINGEN OP HET GOED

Het goed leidt zijn eigen bestaan met, eventueel, afschrijvingen volgens de gebruikelijke regels. De jaarlijkse afschrijving bedraagt in het voorbeeld 22.428,37 euro (560.709,18 euro x 80 % x 5 %). Elk jaar komt volgende boeking terug:

6302 Afschrijvingen op materiële vaste activa	22.428,37	
	aan 2209 Afschrijvingen op materiële vaste activa	22.428,37

2. LIJFRENTEBETALING EN AANPASSING VAN DE VOORZIENING

a) Aspecten van de berekening van de aanpassing van de voorziening

17. De lijfrentebetaling gebeurt in de vorm van een periodieke uitgave ten gunste van de lijfrentenier. Krachtens artikel 40 van het KB W.Venn. moet bovendien de voorziening jaarlijks worden aangepast. In onderhavig voorbeeld, waar de gemiddelde levensverwachting bij het sluiten van de overeenkomst 20,83 jaar bedraagt, vertegenwoordigt het nodige kapitaal immers – rekening houdend met een actualisering van de uitgaven ad 4,33 % – slechts ongeveer 13,54 maal de jaarrente. Met als gevolg dat men de gedane uitgaven niet zonder meer op de gevormde voorziening mag aanrekenen, want dan zou zij lang voor de statistische vermoedelijke aflooptdatum van de lijfrenteovereenkomst zijn opgebruikt.

b) Boekingen

18. Wat de lijfrentebetaling en de aanpassing van de voorziening betreft, komen in de praktijk twee boekhoudkundige verwerkingswijzen voor. De Commissie is evenwel van mening dat voor nieuw afgesloten lijfrentecontracten enkel de eerste methode aanvaardbaar is.

EERSTE METHODE

19. De Commissie beveelt aan dat een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen de diverse betrokken bestanddelen van de lijfrentebetaling en dat de voorziening wordt behandeld als zijnde een rentedragende schuld, waarvan het bedrag jaarlijks wordt aangepast om rekening te houden met de relatieve verlenging van de gemiddelde levensverwachting van de rechthebbende. Hierbij worden de interest op het geprovisioneerde bedrag alsook de jaarlijkse aanpassing van de voorziening op basis van de conversietabellen bij de financiële kosten geboekt. Dit geeft aanleiding tot de volgende boekingen in het jaar N+1.

Lijfrentebetaling in jaar N+1:

De totale lijfrentebetaling in jaar N+1 bedraagt 36.000 euro. Dit bedrag wordt opgesplitst in een intrestgedeelte en een kapitaalgedeelte. De interest bedraagt 21.111,92 euro, dit is 4,33 % van het bedrag bij het begin van de periode (487.573,20 euro). In dit voorbeeld wordt voor de becijfering van de financiële kosten geen rekening gehouden met de spreiding van de betalingen in de loop van het betrokken jaar. De aangelegde voorziening neemt af ten belope van het kapitaalgedeelte, dit is het verschil tussen de betaalde lijfrente en de interest (36.000 – 21.111,92 = 14.888,08 euro).

Aangezien bij het aangaan van de lijfrenteovereenkomst geen kost werd geboekt bij het aanleggen van de voorziening, wordt bij de jaarlijkse lijfrentebetalingen de voorziening rechtstreeks afgeboekt tegenover de rekening 550 *Kredietinstellingen: rekening-courant*.

163 Voorziening voor lijfrente	14.888,08	
6500 Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	21.111,92	
aan 550 Kredietinstellingen: rekening-courant		36.000

Aanpassing van de voorziening op inventarisdatum:

De jaarlijkse aanpassing als gevolg van de relatieve verlenging van de vermoedelijke levensverwachting van de rechthebbende heeft eveneens de eigenschap van een financieel resultaat, en geeft aanleiding tot volgende boeking:

6560 Voorzieningen met financieel karakter (toevoeging)	3.329,73	
aan 163 Voorziening voor lijfrente		3.329,73

De toevoeging aan de voorziening ten belope van 3.329,73 euro wordt als volgt verantwoord:

Kapitaal nodig bij aanvang van de periode	487.573,20
– lijfrentebetaling van de voorziening afgenomen bedrag	– 14.888,08
	472.685,12
<u>– kapitaal nodig op het einde van de periode</u>	<u>476.014,85</u>
= vereiste aanpassing van de voorziening	3.329,73

TWEDE METHODE

20. Voor lopende lijfrentecontracten kunnen ondernemingen evenwel als volgt blijven tewerkgaan: de voorziening voor lijfrente wordt behandeld op dezelfde wijze als een voorziening voor risico's en kosten, en de lijfrentebetaling als een financiële kost. Zulks gebeurt door volgende boekingen (jaar N+1):

Lijfrentebetaling:

6500 Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	36.000	
aan 550 Kredietinstellingen: rekening-courant		36.000

Aanpassing van de voorziening:

163 Voorziening voor lijfrente	11.558,35	
aan 6561 Voorzieningen met financieel karakter (bestedingen en terugnemingen (-))		11.558,35

De aanpassing van de voorziening ten belope van 11.558,35 euro om rekening te houden met de relatieve verlenging van de gemiddelde levensverwachting van de rechthebbende, wordt als volgt verantwoord:

- Nodige kapitaal bij het begin van periode N: 487.573,20
- Nodige kapitaal bij het begin van periode N+1: 476.014,85

Er zijn echter twee bezwaren, waardoor de Commissie van mening is dat deze methode niet langer aan te bevelen is voor wat betreft nieuw afgesloten lijfrentecontracten. Enerzijds wordt de lijfrentebetaling voorgesteld als een kost, terwijl zij economisch gezien ten dele bestaat uit een schuldaflossing. Anderzijds wordt bij de kosten geen onderscheid gemaakt tussen de diverse betrokken bestanddelen. In het verleden achtte de Commissie deze methode dan ook slechts raadzaam in minder belangrijke gevallen, waar deze nadelen geen afbreuk dreigden te doen aan het getrouw beeld van de resultaatstructuur.

D. Afloop van de lijfrenteovereenkomst

21. Na afloop van de lijfrenteovereenkomst wordt de gevormde voorziening overbodig en het saldo ervan als resultaat geboekt. De weerslag van een lijfrente-overeenkomst, verbonden aan de werkelijke levensduur van een rentebegunstigde wordt bij afloop van de lijfrente-overeenkomst onder de uitzonderlijke opbrengsten geboekt. In het systeem waarin artikel 40 KB W.Venn. voorziet, zal de voorziening namelijk nooit ontoereikend zijn of opgebruikt zijn.

Volgende boeking vindt plaats bij afloop van de lijfrenteovereenkomst (ingeval de rechthebbende overlijdt begin N+2):

163 Voorziening voor lijfrente	476.014,85	
aan 762 Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten		476.014,85

E. Specifieke gevallen

1. LIJFRENTTE GEVESTIGD OP TWEE HOOFDEN

22. Wanneer de lijfrente op twee hoofden is gevestigd, is het bedrag van het kapitaal dat luidens artikel 40 KB W.Venn. nodig is om de rente te betalen, in beginsel verschillend van het bedrag dat nodig is ingeval de rente op één hoofd is gevestigd. Bij aanvang van de lijfrente-overeenkomst moet hiermee rekening worden gehouden, teneinde het bedrag te bepalen ten belope waarvan een voorziening moet worden gevormd. Deze voorziening moet immers overeenstemmen met het kapitaal nodig om de lijfrente te betalen. De voorziening moet op voorzichtige wijze berekend en geboekt worden, en mag dus nooit kleiner zijn dan de voorziening indien zij zou berekend zijn op hoofde van de persoon met de hoogste gemiddelde levensverwachting.

In de loop van de lijfrenteovereenkomst wordt met dezelfde principes rekening gehouden bij het bepalen van het bedrag ten belope waarvan de voorziening moet worden gehandhaafd.

Wanneer één der rechthebbenden overlijdt, verandert het risico en derhalve ook het vereiste kapitaal en de te vormen of te handhaven voorziening. Indien de gevormde voorziening desgevallend het vereiste kapitaal overtreft, moet het overschot worden teruggenomen. Deze terugneming is in hoofde van de onderneming een uitzonderlijke opbrengst en mag niet worden uitgesteld tot de langstlevende overlijdt.

2. TIJDELIJKE LIJFRENTTE

23. In de gevallen waarin een tijdelijke lijfrente wordt overeengekomen, blijven de boekingen ongewijzigd, met dien verstande dat men enerzijds het kapitaal berekent aan de hand van de contractuele bepalingen en anderzijds het kapitaal berekent op basis van de gebruikelijke sterftetabellen, en het laagste bedrag als voorziening boekt.

Wanneer de lijfrenteovereenkomst eindigt tengevolge van het overlijden van de rechthebbende, vooraleer de afgesproken termijn is verstreken, wordt de voorziening overbodig en wordt het saldo ervan als uitzonderlijk resultaat geboekt. Deze uitzonderlijke opbrengst zal kleiner zijn naarmate het tijdstip van overlijden dichter ligt bij de afgesproken einddatum van het contract. Als de termijn daarentegen verstrijkt vooraleer de rechthebbende overlijdt, zal er geen uitzonderlijke opbrengst gegenereerd worden in hoofde van de onderneming.

Dit advies vervangt de adviezen 149/1, 149/2, 149/3 en 149/4.

» *De boekhoudkundige verwerking van de betaling van een schuld van de vennootschap door een derde die zich hiertoe als borg heeft verbonden ten aanzien van de schuldeiser (advies 2012/20)*
Advies van 5 december 2012

TREFWOORD

Borgstelling

1. Aan de Commissie voor Boekhoudkundige Normen werd de vraag gesteld naar de boekhoudkundige verwerking van de betaling van een schuld van de vennootschap door een derde die zich hiertoe als borg heeft verbonden ten aanzien van de schuldeiser.
2. Een borgtocht is de overeenkomst waarbij een derde (de borg) zich ten aanzien van de schuldeiser verbindt tot nakoming van de verbintenis van de (hoofd)schuldenaar voor het geval deze daar niet zelf aan voldoet¹.

In het geval dat aan de Commissie werd voorgelegd was een borg, die zich ten aanzien van de schuldeiser van de vennootschap had verbonden tot terugbetaling van een krediet indien de vennootschap deze terugbetaling niet zelf kon voldoen, door de schuldeiser aangesproken tot betaling van de schuld. Hierbij werd door de betrokken vennootschap de vraag gesteld hoe de boekhoudkundige verwerking dient te verlopen van de betaling van deze schuld door de borg.

3. De Commissie wijst hierbij in de eerste plaats op artikel 2028 van het Burgerlijk Wetboek dat bepaalt dat de borg die heeft betaald in beginsel recht heeft op verhaal op de hoofdschuldenaar (recht op regres). Vervolgens moet ook gewezen worden op artikel 2029 van het Burgerlijk Wetboek dat bepaalt dat de borg tot zekerheid van zijn recht op verhaal, in de rechten treedt die de schuldeiser had tegen de schuldenaar². De borg die heeft betaald zal bijgevolg subrogeren in de rechten van de oorspronkelijke schuldeiser. Door deze subrogatie zal de schuldvordering van de oorspronkelijke schuldeiser op de vennootschap overgaan op de borg. Wanneer de borg de schuldeiser heeft betaald, verkrijgt de borg aldus het eigendomsrecht op de schuldvordering die de schuldeiser had ten aanzien van de vennootschap. De borg kan vanaf dat ogenblik alle rechten van de schuldeiser ten aanzien van de vennootschap uitoefenen³.

De vordering die de oorspronkelijke schuldeiser had ten aanzien van de vennootschap, zal bijgevolg blijven bestaan, alleen zal die schuldvordering vanaf het ogenblik van subrogatie van rechtswege worden overgedragen aan de borg die heeft betaald. In de boekhouding van de vennootschap moet bijgevolg tot uitdrukking worden gebracht dat de schuld die zij had

¹ Artikel 2011 Burgerlijk Wetboek; E. DIRIX, B. TILLEMEN en P. VAN ORSHOVEN (eds.), *De Valks juridisch woordenboek*, Antwerpen, Intersentia, 2001, 63.

² In de regel zal de borg die heeft betaald subrogeren in de rechten van de oorspronkelijke schuldeiser. Dit zal echter niet altijd het geval zijn, zie hiervoor, <http://www.storme.be/PersoonlijkeZekerheden.pdf> (september 2012), 125 en volgende. Op deze uitzonderingsgevallen is het advies niet van toepassing.

³ M. STORME, *Persoonlijke zekerheden en aanverwante rechtsfiguren*, zie voetnoot 2.

ten aanzien van de oorspronkelijke schuldeiser, nu moet worden voldaan aan de borg die de oorspronkelijke schuldeiser heeft betaald. Concreet betekent dit dat de schuld aan de oorspronkelijke schuldeiser zal worden gedebiteerd en dat op hetzelfde ogenblik eenzelfde schuld aan de borg zal worden gecrediteerd.

4. Indien de borg nadien afstand zou doen van hun vordering op de vennootschap, dan zal de vennootschap een uitzonderlijke opbrengst moeten erkennen. Tegelijkertijd zal de schuld van de vennootschap aan de borg worden gedebiteerd.

» ***De boekhoudkundige verwerking van (pseudo-)fusies van verenigingen en stichtingen (advies 2013/1)***
Advies van 9 januari 2013

TREFWOORDEN

Continuïteit – pseudofusies – reorganisatie – stichting – vereniging

I. INLEIDING EN ONDERWERP VAN HET ADVIES

1. De wet van 30 december 2009¹ heeft in het Wetboek van vennootschappen (hierna: W.Venn.) en in de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen en stichtingen (hierna: de wet van 27 juni 1921)² een aantal bepalingen ingevoegd op grond waarvan verenigingen en stichtingen een reorganisatie kunnen doorvoeren via de inbreng van een algemeenheid of een bedrijfstak, volgens de regels die het W.Venn. hiertoe voorschrijft. In deze bepalingen – die per 25 januari 2010 in werking traden – kwam het boekhoudrechtelijk aspect niet aan bod.

Het koninklijk besluit van 18 december 2012³ tot wijziging van het koninklijk besluit van 19 december 2003 betreffende de boekhoudkundige verplichtingen van “grote” en “zeer grote” verenigingen⁴ (hierna: KB van 19 december 2003) heeft, enkel voor de verrichtingen bedoeld in artikel 58 van de wet van 27 juni 1921, een regeling inzake boekhoudkundige continuïteit ingevoerd (zie *infra*, nr. 2).

Van de verrichtingen bedoeld in artikel 58 van de wet van 27 juni 1921 behandelt dit advies uitsluitend de inbreng om niet van een algemeenheid door een vereniging of stichting, ten voordele van een andere vereniging of stichting, verrichtingen die we “pseudo-fusies” noemen (zie *infra*, nr. 4).

II. RECHTSKADER VOOR DE VERRICHTING

A. Artikel 6 en 6bis van het KB van 19 december 2003 en artikel 58 van de wet van 27 juni 1921

2. Het KB van 19 december 2003 bepaalt in het nieuwe artikel 6bis, eerste lid, het volgende: “*De verrichtingen als bedoeld in artikel 58 van de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen worden door de betrokken rechtspersonen geboekt overeenkomstig, naargelang het geval, de artikelen 78, § 1 en § 2, 79, 80 of 80bis van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen*”, met andere

¹ Wet van 30 december 2009 houdende diverse bepalingen betreffende justitie (II); BS 15 januari 2010.

² Wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen, BS 1 juli 1921.

³ Koninklijk besluit van 18 december 2012 tot wijziging van het Koninklijk besluit van 19 december 2003 betreffende de boekhoudkundige verplichtingen en de openbaarmaking van de jaarrekening van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen, BS 31 januari 2013.

⁴ Koninklijk besluit van 19 december 2003 betreffende de boekhoudkundige verplichtingen en de openbaarmaking van de jaarrekening van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen; BS 30 december 2003.

woorden, volgens de regels inzake boekhoudkundige continuïteit die respectievelijk voor fusies, splitsingen of partiële splitsingen van vennootschappen gelden.

Ook artikel 6 van het KB van 19 december 2003 werd gewijzigd om de toepassing van artikel 78, § 1 en § 2, 79, 80 en 80bis van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen (hierna: KB W.Venn.) op de verrichtingen bedoeld in artikel 58 van de wet van 27 juni 1921 mogelijk te maken. Het luidt thans als volgt: “*Hoofdstuk II van Titel I van Boek II van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen is van toepassing op verenigingen en stichtingen, met uitzondering van de artikelen 39, 76, paragrafen 3 tot 8 van artikel 78 en artikel 81, mits de aanpassingen en onder de voorwaarden waarin onderhavige titel voorziet.*”.

Artikel 58 van de wet van 27 juni 1921 is het resultaat van de voornoemde wet van 30 december 2009. De verrichtingen die in dit artikel worden bedoeld, zijn een “inbreng”

- van een algemeenheid of een bedrijfstak in de zin van de artikelen 678 tot 680 W.Venn.,
- om niet,
- door een vereniging zonder winstoogmerk, een stichting van openbaar nut, een private stichting, een internationale vereniging zonder winstoogmerk of een van de instellingen of verenigingen als bedoeld in artikel 61, tweede lid van de wet van 27 juni 1921,
- ten voordele van een rechtspersoon die tot een van de voormelde categorieën behoort,
- ingeval de bij de verrichting betrokken partijen op grond van artikel 670, tweede lid, en 770 W.Venn., beslissen om de verrichting te verwezenlijken met toepassing van de regels van de artikelen 760 tot 762 en 764 tot 767 van het zelfde Wetboek betreffende de inbreng van een algemeenheid of een bedrijfstak tussen vennootschappen.

Overeenkomstig artikel 6 en 6bis van het KB van 19 december 2003 gelden de regels inzake boekhoudkundige continuïteit vervat in artikel 78, § 1 en § 2, 79, 80 of 80bis enkel voor de verrichtingen waarop artikel 58 van de wet van 27 juni 1921 van toepassing is. Voor verrichtingen die buiten het toepassingsgebied van artikel 58 van de wet van 27 juni 1921 vallen, gelden de regels inzake boekhoudkundige continuïteit niet.

B. Overzicht van de beginselen uit de wet van 30 december 2009 inzake reorganisatie van verenigingen en stichtingen

3. Ter herinnering kort het systeem dat met de wet van 30 december 2009 werd ingevoerd. De bedoeling van de wetgever was een rechtskader in te voeren voor economische fusies en splitsingen van verenigingen en stichtingen. Er werd geopteerd om daartoe gebruik te maken van artikel 770 W.Venn. dat handelt over de overdracht van een algemeenheid of van een bedrijfstak en op zijn beurt verwijst naar de artikelen van het W.Venn. over de inbreng van een algemeenheid of een bedrijfstak (de artikelen 760 tot 769 W.Venn.). De koppeling aan de regels van het W.Venn. inzake dergelijke inbrengen verzekert in het bijzonder de juridische overdracht van rechtswege van de ingebrachte activa en passiva (rechten en verplichtingen), alsook – mits een aantal openbaarmakingsformaliteiten – de tegenwerpelijkheid van deze overdracht aan derden.

Technisch gezien bestaan de wijzigingen die de wet van 30 december 2009 aanbrengt, uit twee luiken.

In een eerste luik wijzigt de wet van 30 december 2009 artikel 670 W.Venn., waarin het toepassingsgebied van de bepalingen van het W.Venn. over reorganisaties van vennootschappen wordt afgebakend. De wet voegt aan dit artikel een tweede lid toe, waardoor

artikel 770 W.Venn. van toepassing verklaard wordt op andere rechtspersonen dan vennootschappen (met andere woorden, op verenigingen en stichtingen), zodra zij in het kader van een herstructurering kiezen voor een analoge toepassing van deze bepaling.

Artikel 670 W.Venn.: *“Dit boek is van toepassing op alle vennootschappen met rechtspersoonlijkheid die door dit wetboek worden geregeld, behalve delandbouwvennootschappen en de economische samenwerkingsverbanden. Naar analogie is artikel 770 echter van toepassing op elke, al dan niet bij dit Wetboek bedoelde rechtspersoon die expliciet kiest voor de toepassing ervan in de bij dit artikel bedoelde vormen”.*

Artikel 770 W.Venn. regelt overdrachten, om niet of onder bezwarende titel, van een algemeenheid of van een bedrijfstak en voorziet de mogelijkheid om dergelijke verrichtingen aan de regeling met betrekking tot de inbreng van een algemeenheid of van een bedrijfstak te onderwerpen: *“In geval van overdracht om niet of onder bezwarende titel van een algemeenheid of van een bedrijfstak, in de zin van de definities gegeven in de artikelen 678 tot 680, kunnen de partijen deze verrichting onderwerpen aan de regeling omschreven in de artikelen 760 tot 762 en 764 tot 767, of aan de regeling omschreven in artikel 768.*

Hiervan wordt uitdrukkelijk melding gemaakt in het voorstel van overdracht opgesteld overeenkomstig artikel 760, alsook in de akte van overdracht neergelegd overeenkomstig artikel 762. Dat voorstel en die akte worden in authentieke vorm opgemaakt. In dat geval heeft de overdracht de gevolgen bedoeld in artikel 763 en derden kunnen de bij artikel 769 ingestelde niet-tegenwerpelijheid doen gelden.”

De reden waarom een beroep wordt gedaan op artikel 770 W.Venn., dat verwijst naar de bepalingen van het W.Venn. over de inbreng van een algemeenheid of van een bedrijfstak, en niet rechtstreeks op die bepalingen zelf, ligt in het feit dat dit artikel 770 op algemene wijze handelt over elke overdracht onder bezwarende titel of om niet, met inbegrip van inbrengen om niet, terwijl de bepalingen over de inbreng van een algemeenheid of een bedrijfstak enkel betrekking hebben op inbrengen in strikte zin, namelijk inbrengen die met aandelen van de verkrijgende vennootschap worden vergoed (zoals gedefinieerd door artikel 678 en 679 W.Venn.).

In een tweede luik voegt de wet van 30 december 2009 in de wet van 27 juni 1921 een artikel 58 in (onder een nieuwe titel IIIbis, Inbreng om niet van een algemeenheid of van een bedrijfstak), waarmee aan artikel 770 W.Venn. en aan de artikelen waarnaar dit verwijst, de nodige aanpassingen worden aangebracht om die op overeenkomstige wijze specifiek van toepassing te verklaren op de inbreng om niet van een algemeenheid of van een bedrijfstak tussen twee verenigingen of stichtingen ingeval de partijen kiezen voor een analoge toepassing van deze bepalingen.

Artikel 58 wet van 27 juni 1921: *“Ingeval een beroep wordt gedaan op de mogelijkheid vervat in artikel 670, tweede lid, van het Wetboek van vennootschappen, zijn artikel 770 van hetzelfde Wetboek en de artikelen waarnaar het verwijst, op overeenkomstige wijze van toepassing op de inbreng om niet van een algemeenheid of van een bedrijfstak, door een vereniging zonder winstoogmerk, een stichting van openbaar nut, een private stichting, een internationale vereniging zonder winstoogmerk of een van de instellingen of verenigingen als bedoeld in artikel 61, tweede lid, ten voordele van een rechtspersoon die tot een van de voormelde categorieën behoort.*

Voor deze toepassing op overeenkomstige wijze, moeten in de voormelde artikelen van hetzelfde Wetboek de volgende wijzigingen worden doorgevoerd:

1° het woord ‘vennootschap’ of het woord ‘vennootschappen’ wordt telkens vervangen door het woord ‘rechtspersoon’ of het woord ‘rechtspersonen’;

2° in artikel 760, § 2, 1°, worden de woorden ‘het doel’ vervangen door de woorden ‘het doel of de doelstellingen’, en worden de bepalingen onder 2° en 4° opgeheven;

3° in artikel 760, § 3, worden tussen de woorden ‘de algemene vergadering’ en de woorden ‘van de inbrengende vennootschap’ de woorden ‘of, voor de rechtspersonen die geen algemene vergadering hebben, voor de raad van bestuur’ ingevoegd;

4° in artikel 761, § 1, worden na de woorden ‘die de inbreng doet,’ de woorden ‘of, voor de rechtspersonen die geen algemene vergadering hebben, de raad van bestuur,’ ingevoegd;

5° in artikel 761, § 2, eerste lid, worden na de woorden ‘vanuit een juridisch en economisch oogpunt,’ de woorden ‘alsook in het licht van het doel of de doelstellingen van de betrokken rechtspersonen’, ingevoegd;

6° in artikel 761, § 2, tweede lid, wordt de eerste zin vervangen als volgt:

‘Wanneer een rechtspersoon leden heeft, wordt hen ten minste één maand voor de algemene vergadering een kopie van het voorstel en van dat verslag bezorgd.’;

7° artikel 761, § 3, eerste lid, wordt vervangen als volgt:

‘Indien de beslissing om de inbreng te doen, wordt genomen door de algemene vergadering, gebeurt zulks onder de voorwaarden inzake aanwezigheid en meerderheid vastgelegd in artikel 8, eerste, tweede en vierde lid, van de wet van 27 juni 1921, tenzij de statuten strengere regels bevatten, dan wel in de statuten, met toepassing van artikel 48, 7°, van diezelfde wet.’;

8° artikel 762 wordt vervangen als volgt:

‘De akte tot vaststelling van de inbreng van een algemeenheid of van een bedrijfstak wordt in authentieke vorm opgesteld.

De akte wordt neergelegd bij uittreksel overeenkomstig de artikelen 26novies, 31 of 51 van de wet van 27 juni 1921. Hij wordt bij uittreksel bekendgemaakt overeenkomstig diezelfde artikelen die te dezen op overeenkomstige wijze van toepassing zijn verklaard op de in artikel 61, tweede lid, van dezelfde wet bedoelde rechtspersonen.’;

9° artikel 765 wordt vervangen als volgt:

‘De inbreng kan aan derden worden tegengeworpen onder de voorwaarden bepaald bij de artikelen 26novies, § 3, 31, § 6, en 51, § 5, van de wet van 27 juni 1921, die te dezen op overeenkomstige wijze van toepassing zijn verklaard op de in artikel 61, tweede lid, van dezelfde wet bedoelde rechtspersonen.’;

10° in artikel 766, derde lid, worden de woorden ‘rechtbank van koophandel’ vervangen door de woorden ‘rechtbank van eerste aanleg’.”

III. TOEPASSINGSGBIED VAN HET ADVIES: DE “PSEUDO-FUSIES”

4. Dit advies handelt uitsluitend over de boekhoudkundige verwerking van de inbreng om niet van een algemeenheid door een vereniging of stichting, ten voordele van een andere vereniging of stichting, met toepassing van de artikelen 760 tot 762 en 764 tot 767 W.Venn. Deze verrichtingen noemen we “pseudo-fusies”. Daarmee wordt duidelijk aangegeven dat die verrichtingen geen fusies zijn in de zin van artikel 671 en 672 W.Venn.⁵

Het advies behandelt trouwens enkel de gevallen waarin de “overnemende” entiteit onder de toepassing valt van het KB van 19 december 2003, vóór of als gevolg van de verrichting.

⁵ In dit verband wordt erop gewezen dat de inbreng van een algemeenheid (pseudo-fusie) niet automatisch leidt tot de ontbinding van de inbrengende (“overgenomen”) vereniging of stichting. De leden van de inbrengende vereniging worden trouwens niet automatisch lid van de “overnemende” vereniging.

IV. BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING

A. Principe

5. Artikel 6bis van het koninklijk besluit van 19 december 2003 bepaalt dat de verrichtingen als bedoeld in artikel 58 van de wet van 27 juni 1921 in de rekeningen van de betrokken verenigingen of stichtingen worden opgenomen overeenkomstig de boekhoudkundige continuïteit zoals voorzien in, naargelang het geval, de artikelen 78, § 1 en § 2, 79, 80 of 80bis KB W.Venn.⁶.

Voor een pseudo-fusie betekent dit dat een dergelijke verrichting zal worden verwerkt overeenkomstig artikel 78, § 1 en § 2, of 79 KB W.Venn., die op fusies van vennootschappen van toepassing zijn.

Artikel 78, § 1 en § 2, zal van toepassing zijn in geval van een pseudo-fusie door overneming, met andere woorden, bij de inbreng van een algemeenheid door een vereniging of een stichting ten voordele van een andere bestaande vereniging of stichting. Artikel 79, dat zelf naar artikel 78 verwijst, zal van toepassing zijn in geval van een pseudo-fusie door oprichting van een nieuwe vereniging of stichting, met andere woorden, bij de inbreng van een algemeenheid door verschillende verenigingen of stichtingen ten voordele van een nieuwe, bij die gelegenheid op te richten vereniging of stichting.

De boekhoudkundige verwerking van de pseudo-fusie (door overneming of door oprichting) dient aldus te gebeuren overeenkomstig art. 78, § 2 KB W.Venn. Aldus zullen alle actief- en passiefbestanddelen, inclusief de verschillende bestanddelen van het eigen vermogen, de afschrijvingen, waardeverminderingen en gevormde voorzieningen van de (internationale) vereniging of stichting, haar rechten en verplichtingen alsook haar opbrengsten en kosten van het boekjaar dienen te worden opgenomen in de boekhouding van de overnemende (internationale) vereniging of stichting tegen de waarde waarvoor zij in de boekhouding van de overdragende vereniging of stichting voorkwamen op het tijdstip als bedoeld in art. 693, 5° W.Venn. Weliswaar moet in het kader van een pseudo-fusie de verwijzing naar de datum bedoeld in artikel 693, 5° W.Venn. worden gelezen als een verwijzing naar de in artikel 760, § 2, 3° W.Venn. bedoelde datum (zie *infra*, nr. 8).

Deze regeling wordt hierna geïllustreerd aan de hand van enkele voorbeelden.

B. Pseudo-fusie tussen een “grote” of “zeer grote” vereniging of stichting en een “kleine” vereniging of stichting en pseudo-fusie tussen twee “kleine” verenigingen of stichtingen, waarbij de “overnemer” ten gevolge van de pseudo-fusie, een “grote” of “zeer grote” vereniging of stichting wordt

6. Het is mogelijk dat een pseudo-fusie tussen een “grote”⁷ of “zeer grote”⁸ vereniging of stichting en een “kleine”⁹ vereniging of stichting wordt verwezenlijkt.

In de veronderstelling dat de inbreng van een algemeenheid wordt verricht door de kleine vereniging of stichting (pseudo-fusie waarbij de kleine vereniging wordt “overgenomen”) ten voordele van de grote of zeer grote (“overnemende”) vereniging of stichting, en gesteld dat

⁶ Artikel 78, § 3 tot en met § 8 KB W.Venn. is daarentegen niet van toepassing in het kader van een verrichting als bedoeld in artikel 58 van de wet van 27 juni 1921. Deze bepalingen betreffen immers de boekhoudkundige verwerking van een fusie waarbij de overnemende vennootschap aandelen bezit in de overgenomen vennootschap. Dergelijke moeder-dochter-fusie kan zich niet voordoen bij een pseudo-fusie tussen verenigingen of stichtingen aangezien deze rechtspersonen geen aandelen uitgeven.

⁷ Zoals bedoeld in artikel 17, § 3; 53, § 3, of 37, § 3, van de wet van 27 juni 1921.

⁸ Zoals bedoeld in artikel 17, § 5; 53, § 5, of 37, § 5, van de wet van 27 juni 1921.

⁹ Zoals bedoeld in artikel 17, § 2; 53, § 2, of 37, § 2, van de wet van 27 juni 1921.

de kleine vereniging of stichting niet heeft beslist, zoals bepaald in artikel 15 van het koninklijk besluit van 26 juni 2003 betreffende de vereenvoudigde boekhouding van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen (hierna: KB van 26 juni 2003), haar boekhouding te voeren en haar jaarrekening op te stellen overeenkomstig de regels die voor grote verenigingen of stichtingen gelden, worden de regels van artikel 37, § 2 en § 3 van het KB van 19 december 2003 op overeenkomstige wijze toegepast. Zo luidt het voorschrift van artikel 6bis, tweede lid, van het KB van 19 december 2003: “De paragrafen 2 en 3 van artikel 37 van het huidig koninklijk besluit zijn van overeenkomstige toepassing”.

Wanneer de overdragende (“overgenomen”) vereniging of stichting dus al een boekhouding voert die naar de mening van haar raad van bestuur ten minste overeenstemt met deze die het KB van 19 december 2003 vereist¹⁰, worden de activa en passiva van de overgedragen algemeenheid in de boekhouding van de verkrijgende (“overnemende”) vereniging of stichting opgenomen tegen de waarde waarvoor zij in de boekhouding van de overdragende vereniging of stichting voorkwamen¹¹. Ook de verschillende bestanddelen van het eigen vermogen van de overdragende vereniging of stichting zullen in de boekhouding van de overnemende vereniging of stichting worden overgenomen.

Het kan eveneens voorkomen dat de “overgenomen” kleine vereniging of stichting haar vermogen waardeert overeenkomstig de waarderingsregels voor grote of zeer grote verenigingen of stichtingen, zonder evenwel een boekhouding te voeren die gelijkwaardig is aan die van grote of zeer grote verenigingen of stichtingen: in dat geval kan, naar het oordeel van de Commissie, om praktische redenen worden aanvaard dat alle verschillende bestanddelen die aan de “overnemende” vereniging of stichting worden overgedragen, in de boekhouding van deze laatste worden opgenomen tegen de waarde die zij hadden bij de “overgenomen” vereniging of stichting. De Commissie zal voorstellen om artikel 37 van het KB van 19 december 2003 in deze zin te wijzigen.

Wanneer de overdragende (“overgenomen”) vereniging of stichting naar de mening van haar raad van bestuur geen boekhouding voert die ten minste overeenstemt met deze die het KB van 19 december 2003 vereist (en haar vermogen niet waardeert met toepassing van de waarderingsregels voor grote of zeer grote verenigingen of stichtingen), worden de overgedragen activa bij de verkrijgende (“overnemende”) vereniging of stichting gewaardeerd tegen de werkelijke waarde of, bij ontstentenis van marktwaarde, tegen de gebruikswaarde die de activa op het ogenblik van de overdracht hebben. Bij ontstentenis van een betrouwbare marktwaarde of gebruikswaarde, worden de activa in de toelichting bij de jaarrekening van de verkrijgende (“overnemende”) vereniging of stichting opgenomen, aangevuld met de vermelding dat er geen betrouwbare marktwaarde of gebruikswaarde aan kan worden gekoppeld¹².

Wanneer het eigen vermogen van de “overgenomen” vereniging of stichting niet als dusdanig aan de “overnemende” vereniging of stichting wordt overgedragen, zal laatstgenoemde het verschil tussen de waarde van de door de kleine vereniging ingebrachte activa en passiva boeken als *Beginvermogen* (rekening 100). In principe wordt het *Beginvermogen* van een vereniging of stichting niet gewijzigd gedurende haar bestaan en gebeuren latere uitbreidingen langs de post *Permanente financiering*. In het geval van een pseudo-fusie wordt met de

¹⁰ Verwezen kan worden naar een kleine vereniging of stichting die vrijwillig haar boekhouding volgens de regels van het dubbel boekhouden voert zonder hiertoe de beslissing als bedoeld in artikel 15 van het KB van 26 juni 2003 te hebben genomen (CBN-advies 2011/1 van 8 december 2010 Toelichting bij de mogelijkheid voor kleine verenigingen en stichtingen om zich te onderwerpen aan de boekhoudkundige verplichtingen opgelegd aan de grote verenigingen en stichtingen, *Bulletin CBN*, nr. 57, januari 2011, 27-30).

¹¹ Zie artikel 37, § 2, van het KB van 19 december 2003.

¹² Zie artikel 37, § 3, van het KB van 19 december 2003.

opname als *Beginvermogen* uiting gegeven aan het beginsel van boekhoudkundige continuïteit waarop de boekhoudkundige verwerking is gebaseerd.

7. In het geval dat het de kleine vereniging of stichting is die de inbreng van een algemeenheid verkrijgt (pseudo-fusie waarbij de kleine vereniging of stichting de “overnemende” is) vanwege een grote of zeer grote (“overgenomen”) vereniging of stichting, dan zal die “overnemende” vereniging of stichting tijdens het boekjaar waarin de pseudo-fusie plaatsheeft, de door de wet van 27 juni 1921 vastgestelde criteria om te worden beschouwd als grote of zeer grote vereniging of stichting¹³ overschrijden. Het al dan niet overschrijden van die criteria dient immers op balansdatum te worden nagegaan. In dat geval dient de groot of zeer groot geworden “overnemende” vereniging of stichting voor het boekjaar van de pseudo-fusie haar boekhouding te voeren en haar jaarrekening op te stellen overeenkomstig de voorschriften van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van de ondernemingen, weliswaar bij KB van 19 december 2003 afgestemd op de aard van de werkzaamheden van verenigingen en stichtingen en hun wettelijk statuut. In dat geval wordt de boekhoudkundige continuïteit toegepast zoals in geval van een pseudo-fusie tussen twee grote verenigingen of stichtingen. Het kan ook voorkomen dat een “kleine” vereniging of stichting die een andere “kleine” vereniging of stichting “overneemt”, *als gevolg van de pseudo-fusie een “grote” vereniging of stichting wordt. In dat geval worden de regels van artikel 37, § 2 en § 3 van het KB van 19 december 2003 op overeenkomstige wijze toegepast*¹⁴.

C. Boekhoudkundige retroactiviteit

8. Artikel 760, § 2 W.Venn., zoals van toepassing op pseudo-fusies¹⁵, vereist in punt 3° de *vermelding in het voorstel van inbreng* (in dit geval van een algemeenheid) van de *“datum vanaf welke de verrichtingen van de [rechtspersoon] die de inbreng doet, boekhoudkundig geacht worden te zijn verricht voor rekening van [de verkrijgende rechtspersoon]”*.

Daarnaast bevat artikel 78, § 2 KB W.Venn., de volgende bepaling: *“Alle actief- en passiefbestanddelen van de overgenomen vennootschap, inclusief de verschillende bestanddelen van haar eigen vermogen, de afschrijvingen, waardeverminderingen en door haar gevormde voorzieningen, haar rechten en verplichtingen alsook haar opbrengsten en kosten van het boekjaar, worden, onverminderd §§ 3 tot 8, opgenomen in de boekhouding van de overnemende vennootschap tegen de waarde waarvoor zij in de boekhouding van de overgenomen vennootschap voorkwamen op het tijdstip als bedoeld in artikel 693, 5° van het Wetboek van vennootschappen”*. In het kader van een pseudo-fusie dient de verwijzing naar het in artikel 693, 5° W.Venn. vermelde tijdstip te worden gelezen als een verwijzing naar de in voormeld artikel 760, § 2, 3° W.Venn., vermelde datum.

Wanneer de overdragende (“overgenomen”) vereniging of stichting naar de mening van haar raad van bestuur geen boekhouding voert die ten minste overeenstemt met deze die het KB van 19 december 2003 vereist (en haar vermogen niet waardeert met toepassing van de waarderingsregels voor grote of zeer grote verenigingen of stichtingen), worden de overgedragen activa gewaardeerd tegen de werkelijke waarde of, bij ontstentenis van marktwaarde,

¹³ Criteria vastgelegd door artikel 17, § 3; 53, § 3 of 37, § 3, van de wet van 27 juni 1921 (grote verenigingen of stichtingen) of criteria vastgelegd door artikel 17, § 5; 53, § 5 of 37, § 5 van de wet van 27 juni 1921 (zeer grote verenigingen of stichtingen).

¹⁴ Tenzij wanneer de kleine “overgenomen” vereniging overeenkomstig artikel 15 van het KB van 26 juni 2003, beslist heeft haar boekhouding te voeren en haar jaarrekening op te stellen overeenkomstig de regels die voor grote verenigingen of stichtingen gelden, in welk geval de boekhoudkundige continuïteit wordt toegepast zoals bij een pseudo-fusie tussen twee grote verenigingen of stichtingen.

¹⁵ Overeenkomstig artikel 58, tweede lid van de wet van 27 juni 1921.

tegen de gebruikswaarde die de activa op het ogenblik van de overdracht hebben (zie *supra*, nr. 6). Voor deze waardering dient men zich ook te plaatsen op het tijdstip van de boekhoudkundige retroactiviteit zoals bedoeld in art. 760, § 2, 3° W.Venn.

Op grond van deze bepalingen is een boekhoudkundige retroactiviteit dus toegestaan in geval van een pseudo-fusie. Naar het oordeel van de Commissie kan dergelijke retroactiviteit niet verder reiken dan de laatste balansdatum waarop de jaarrekening van de “overgenomen” vereniging of stichting is afgesloten, ongeacht of deze werd neergelegd of niet.

D. Eigen-vermogensoverdracht

9. Wanneer een overgenomen vereniging of stichting haar boekhouding voert en haar jaarrekening opstelt overeenkomstig het KB van 19 december 2003, dient haar *Beginvermogen* (opgenomen in rekening 100)¹⁶ met toepassing van het principe van boekhoudkundige continuïteit als dusdanig te worden overgenomen door de “overnemende” vereniging of stichting.

10. Er moet overigens op gelet worden dat, met betrekking tot de bestanddelen die zijn opgenomen onder *Permanente Financiering* (rekening 101)¹⁷, voor giften en legaten die in het kader van een pseudo-fusie worden overgedragen bepaalde voorwaarden kunnen gelden, met daaraan verbonden een terugnemingsrecht vanwege de schenker of de legataris, wanneer aan die voorwaarden niet langer wordt voldaan door de “overnemende” vereniging of stichting. Dat kan ook het geval zijn voor een subsidie toegekend aan de “overgenomen” vereniging of stichting, wanneer de “overnemende” vereniging of stichting niet langer aan de toekenningsvoorwaarden voor die subsidie voldoet¹⁸. In dat geval dient de “overnemende” vereniging of stichting voor de terugbetaling van die gift, dat legaat of die subsidie, een voorziening te vormen of een schuld te boeken.

11. Met *Bestemde Fondsen* (rekening 13) die in het kader van een pseudo-fusie worden overgedragen, worden de fondsen bedoeld die voor de “overgenomen” vereniging of stichting bij beslissing van de algemene vergadering van de vereniging of de raad van bestuur van de stichting zijn bestemd (zie het advies van de CBN 2011/7 over bestemde fondsen¹⁹). Na de pseudo-fusie dient de nieuwe situatie bij de “overnemende” vereniging of stichting te worden getoetst op haar coherentie met die aanvankelijke bestemmingsbeslissing. Het is inderdaad mogelijk dat bepaalde bestemde fondsen ten gevolge van de pseudo-fusie niet langer dienstig zijn. In dit geval moeten ze rechtstreeks overgeboekt worden naar het *Overgedragen resultaat* (rekening 14).

¹⁶ Overeenkomstig artikel 19, § 2, 1° van het KB van 19 december 2003 is het *Beginvermogen* het vermogen van de vereniging of stichting op de eerste dag van het eerste boekjaar waarvoor de bepalingen van het KB van 19 december 2003 gelden.

¹⁷ Met permanente financiering worden giften, legaten en subsidies bedoeld, die uitsluitend zijn bestemd om de werkzaamheden van de vereniging of stichting op duurzame wijze te ondersteunen.

¹⁸ Hierbij weze opgemerkt dat ontvangen subsidies in bepaalde gevallen ook kunnen worden geboekt onder *Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen* (zoals bij toekenning van een onderzoeksfonds met exclusief gebruiksrecht ten voordele van de toekennende instantie, zie het advies van de CBN 2011/17 – Boekhoudkundige verwerking van “onderzoeksfondsen” in de jaarrekening van grote en zeer grote verenigingen en stichtingen, *Bulletin CBN*, nr. 60, januari 2012, 37-41), ofwel onder *Te innen opbrengsten of Over te dragen resultaten* (advies van de CBN 2011/13 Overheidssubsidies, *Bulletin CBN*, nr. 58, juni 2011, 30-42 en advies 2011/7 over bestemde fondsen, *Bulletin CBN*, nr. 58, juni 2011, 12-14).

¹⁹ *Bulletin CBN*, nr. 58, juni 2011, 12-14.

E. Mogelijke bijkomende aanpassingen in hoofde van de “overnemende” vereniging of stichting

12. Wanneer de overdragende (“overgenomen”) vereniging of stichting een boekhouding voert overeenkomstig het KB van 19 december 2003 kan, ondanks de verwerking van de pseudo-fusie overeenkomstig het boekhoudkundig continuïteitsbeginsel, voor het overgedragen vermogen in hoofde van de overnemende vereniging of stichting een aanpassing van de waarderingsregels noodzakelijk zijn (bv. afschrijvingsduur, waardeverminderingen, waarderingsmethodes, enz.).

Met name kan een vereniging of stichting overeenkomstig art. 64, § 3 KB W.Venn. (zie artikel 7, 6°, van het KB van 19 december 2003) beslissen om materiële vaste activa waarvan de functionaliteit constant is, niet af te schrijven en de onderhouds- en vervangingskosten die daaraan verbonden zijn, op zich te nemen. Indien door de overdragende (“overgenomen”) vereniging of stichting deze waarderingsregel voor een actief werd toegepast, kan de verkrijgende (“overnemende”) vereniging of stichting deze waarderingswijze overnemen wanneer ook in haar hoofde aan de voorwaarde van art. 64, § 3 KB W.Venn. is voldaan. Indien er in hoofde van de overnemende vereniging of stichting geen sprake is van een constante functionaliteit, zullen op de oorspronkelijke aanschaffingswaarde uitzonderlijke afschrijvingen of, desgevallend, herwaarderingsmeerwaarden worden geboekt.

F. Overgedragen verlies

13. Wanneer de overdragende (“overgenomen”) vereniging of stichting een boekhouding voert overeenkomstig het KB van 19 december 2003 en in de balans vóór de pseudo-fusie een *Overgedragen verlies* (rekening 14) aanwezig is, kan dit overgedragen verlies bij de pseudo-fusie niet worden aangerekend op haar *Beginvermogen* (rekening 100).

Het *Overgedragen verlies* zal bij een pseudo-fusie door overneming in hoofde van de bestaande verkrijgende (“overnemende”) vereniging of stichting worden samengevoegd met een eventueel bestaande *Overgedragen winst* bij de verkrijgende (“overnemende”) vereniging of stichting. Bij een pseudo-fusie door oprichting zal het *Overgedragen verlies* van een overdragende (“overgenomen”) vereniging of stichting in hoofde van de nieuwe vereniging of stichting worden samengevoegd met een eventueel bestaande *Overgedragen winst* van een andere overdragende (“overgenomen”) vereniging of stichting.

G. Negatief beginvermogen

14. Wanneer een vereniging of stichting betrokken in de pseudo-fusie een negatief *Beginvermogen*²⁰ heeft, wordt dit samengevoegd met het *Beginvermogen* van de andere entiteit en mag dit niet gecompenseerd worden op het *Overgedragen resultaat*, noch op de *Bestemde fondsen*.

H. Voorzieningen

15. Het kan ook voorkomen dat voorzieningen die een entiteit aanlegde, door een pseudo-fusie niet langer een voorwerp hebben en zullen moeten worden teruggenomen.

²⁰ Zie het CBN advies NFP/4- Negatieve fondsen in de beginbalans van een vereniging zonder winstoogmerk.

V. VOORBEELDEN

16. In de hiernavolgende voorbeelden voeren zowel de overdragende (“overgenomen”) als de verkrijgende (“overnemende”) vereniging of stichting vóór de pseudo-fusie een boekhouding overeenkomstig het koninklijk besluit van 19 december 2003.

Voorbeeld 1 – Basisvoorbeeld

Overdragende (“overgenomen”) vereniging			
Vaste activa	6.000 ²¹	Beginvermogen	5.000
Vlottende activa	4.000	Bestemde fondsen	3.500
		Overgedragen verlies	-2.500
		Voorzieningen	1.000
		Schulden	3.000
	-----		-----
	10.000		10.000

Verwervende (“overnemende”) vereniging			
Vaste activa	5.500 ²²	Beginvermogen	8.000
Vlottende activa	9.500	Bestemde fondsen	5.000
		Schulden	2.000
	-----		-----
	15.000		15.000

Na de pseudo-fusie ziet de balans van de verwervende (“overnemende”) vereniging er als volgt uit:

Verwervende (“overnemende”) vereniging			
Vaste activa	11.500	Beginvermogen	13.000
(6.000 ²³ + 5.500 ²⁴)		Bestemde fondsen	8.500
Vlottende activa	13.500	Overgedragen verlies	-2.500
		Voorzieningen	1.000
		Schulden	5.000
	-----		-----
	25.000		25.000

²¹ De boekwaarde van de vaste activa is als volgt samengesteld: aanschaffingswaarde 8.000 en geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen 2.000.

²² De boekwaarde van de vaste activa is als volgt samengesteld: aanschaffingswaarde 10.000 en geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen 4.500.

²³ De boekwaarde van de vaste activa is als volgt samengesteld: aanschaffingswaarde 8.000 en geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen 2.000.

²⁴ De boekwaarde van de vaste activa is als volgt samengesteld: aanschaffingswaarde 10.000 en geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen 4.500.

Voorbeeld 2 – Samenvoeging overgedragen verlies en overgedragen winst (zie *supra*, nr. 13)

Overdragende ("overgenomen") vereniging			
Vaste activa	6.000 ²⁵	Beginvermogen	5.000
Vlottende activa	4.000	Bestemde fondsen	3.500
		Overgedragen verlies	-2.500
		Voorzieningen	1.000
		Schulden	3.000
	-----		-----
	10.000		10.000

Verwervende ("overnemende") vereniging			
Vaste activa	5.500 ²⁶	Beginvermogen	8.000
Vlottende activa	9.500	Bestemde fondsen	2.000
		Overgedragen winst	3.000
		Schulden	2.000
	-----		-----
	15.000		15.000

Na de pseudo-fusie ziet de balans van de verwervende ("overnemende") vereniging er als volgt uit:

Verwervende ("overnemende") vereniging			
Vaste activa	11.500	Beginvermogen	13.000
(6.000 ²⁷ + 5.500 ²⁸)		Bestemde fondsen	5.500
Vlottende activa	13.500	Overgedragen winst	500
		Voorzieningen	1.000
		Schulden	5.000
	-----		-----
	25.000		25.000

²⁵ De boekwaarde van de vaste activa is als volgt samengesteld: aanschaffingswaarde 10.000 en geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen 4.500.

²⁶ De boekwaarde van de vaste activa is als volgt samengesteld: aanschaffingswaarde 8.000 en geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen 2.000.

²⁷ De boekwaarde van de vaste activa is als volgt samengesteld: aanschaffingswaarde 8.000 en geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen 2.000.

²⁸ De boekwaarde van de vaste activa is als volgt samengesteld: aanschaffingswaarde 10.000 en geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen 4.500.

Voorbeeld 3 – Negatief beginvermogen wordt na de pseudo-fusie positief (zie *supra*, nr. 14)

Overdragende ("overgenomen") vereniging			
Vaste activa	3.500 ²⁹	Beginvermogen	-2.000
Vlottende activa	4.000	Bestemde fondsen	3.500
		Overgedragen winst	2.000
		Voorzieningen	1.000
		Schulden	3.000
	-----		-----
	7.500		7.500

Verwervende ("overnemende") vereniging			
Vaste activa	5.500 ³⁰	Beginvermogen	8.000
Vlottende activa	9.500	Bestemde fondsen	2.000
		Overgedragen winst	3.000
		Schulden	2.000
	-----		-----
	15.000		15.000

Na de pseudo-fusie ziet de balans van de verwervende ("overnemende") vereniging er als volgt uit:

Verwervende ("overnemende") vereniging			
Vaste activa	9.000	Beginvermogen	6.000
(3.500 ³¹ + 5.500 ³²)		Bestemde fondsen	5.500
Vlottende activa	13.500	Overgedragen winst	5.000
		Voorzieningen	1.000
		Schulden	5.000
	-----		-----
	22.500		22.500

²⁹ De boekwaarde van de vaste activa is als volgt samengesteld: aanschaffingswaarde 7.000 en geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen 3.500.

³⁰ De boekwaarde van de vaste activa is als volgt samengesteld: aanschaffingswaarde 10.000 en geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen 4.500.

³¹ De boekwaarde van de vaste activa is als volgt samengesteld: aanschaffingswaarde 7.000 en geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen 3.500.

³² De boekwaarde van de vaste activa is als volgt samengesteld: aanschaffingswaarde 10.000 en geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen 4.500.

Voorbeeld 4 – Negatief beginvermogen blijft na de pseudo-fusie negatief (zie *supra*, nr. 14)

Overdragende ("overgenomen") vereniging			
Vaste activa	3.500 ³³	Beginvermogen	-2.000
Vlottende activa	4.000	Bestemde fondsen	3.500
		Overgedragen winst	2.000
		Voorzieningen	1.000
		Schulden	3.000
	-----		-----
	7.500		7.500

Verwervende ("overnemende") vereniging			
Vaste activa	5.500 ³⁴	Beginvermogen	1.000
Vlottende activa	9.500	Bestemde fondsen	9.000
		Overgedragen winst	3.000
		Schulden	2.000
	-----		-----
	15.000		15.000

Na de pseudo-fusie ziet de balans van de verwervende ("overnemende") vereniging er als volgt uit:

Verwervende ("overnemende") vereniging			
Vaste activa	9.000	Beginvermogen	-1.000
(3.500 ³⁵ + 5.500 ³⁶)		Bestemde fondsen	12.500
Vlottende activa	13.500	Overgedragen winst	5.000
		Voorzieningen	1.000
		Schulden	5.000
	-----		-----
	22.500		22.500

³³ De boekwaarde van de vaste activa is als volgt samengesteld: aanschaffingswaarde 7.000 en geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen 3.500.

³⁴ De boekwaarde van de vaste activa is als volgt samengesteld: aanschaffingswaarde 10.000 en geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen 4.500.

³⁵ De boekwaarde van de vaste activa is als volgt samengesteld: aanschaffingswaarde 7.000 en geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen 3.500.

³⁶ De boekwaarde van de vaste activa is als volgt samengesteld: aanschaffingswaarde 10.000 en geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen 4.500.

BIJLAGE:

- Overzicht van de relevante wettelijke en reglementaire bepalingen betreffende pseudo-fusies van verenigingen en stichtingen.

Relevante wettelijke en reglementaire bepalingen inzake pseudo-fusie, pseudo-splitsing en pseudo-partiële splitsing van verenigingen en stichtingen

Wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen

Art. 58. Ingeval een beroep wordt gedaan op de mogelijkheid vervat in artikel 670, tweede lid, van het Wetboek van vennootschappen, zijn artikel 770 van hetzelfde Wetboek en de artikelen waarnaar het verwijst, op overeenkomstige wijze van toepassing op de inbreng om niet van een algemeenheid of van een bedrijfstak, door een vereniging zonder winstoogmerk, een stichting van openbaar nut, een private stichting, een internationale vereniging zonder winstoogmerk of een van de instellingen of verenigingen als bedoeld in artikel 61, tweede lid, ten voordele van een rechtspersoon die tot een van de voormelde categorieën behoort.

Voor deze toepassing op overeenkomstige wijze, moeten in de voormelde artikelen van hetzelfde Wetboek de volgende wijzigingen worden doorgevoerd:

1° het woord “vennootschap” of het woord “vennootschappen” wordt telkens vervangen door het woord “rechtspersoon” of het woord “rechtspersonen”;

2° in artikel 760, § 2, 1°, worden de woorden “het doel” vervangen door de woorden “het doel of de doelstellingen”, en worden de bepalingen onder 2° en 4° opgeheven;

3° in artikel 760, § 3, worden tussen de woorden “de algemene vergadering” en de woorden “van de inbrengende vennootschap” de woorden “of, voor de rechtspersonen die geen algemene vergadering hebben, voor de raad van bestuur” ingevoegd;

4° in artikel 761, § 1, worden na de woorden “die de inbreng doet,” de woorden “of, voor de rechtspersonen die geen algemene vergadering hebben, de raad van bestuur,” ingevoegd;

5° in artikel 761, § 2, eerste lid, worden na de woorden “vanuit een juridisch en economisch oogpunt,” de woorden “alsook in het licht van het doel of de doelstellingen van de betrokken rechtspersonen”, ingevoegd;

6° in artikel 761, § 2, tweede lid, wordt de eerste zin vervangen als volgt:

“Wanneer een rechtspersoon leden heeft, wordt hen ten minste één maand voor de algemene vergadering een kopie van het voorstel en van dat verslag bezorgd.”;

7° artikel 761, § 3, eerste lid, wordt vervangen als volgt:

“Indien de beslissing om de inbreng te doen, wordt genomen door de algemene vergadering, gebeurt zulks onder de voorwaarden inzake aanwezigheid en meerderheid vastgelegd in artikel 8, eerste, tweede en vierde lid, van de wet van 27 juni 1921, tenzij de statuten strengere regels bevatten, dan wel in de statuten, met toepassing van artikel 48, 7°, van diezelfde wet.”;

8° artikel 762 wordt vervangen als volgt:

“De akte tot vaststelling van de inbreng van een algemeenheid of van een bedrijfstak wordt in authentieke vorm opgesteld.

De akte wordt neergelegd bij uittreksel overeenkomstig de artikelen 26novies, 31 of 51 van de wet van 27 juni 1921. Hij wordt bij uittreksel bekendgemaakt overeenkomstig diezelfde artikelen die te dezen op overeenkomstige wijze van toepassing zijn verklaard op de in artikel 61, tweede lid, van dezelfde wet bedoelde rechtspersonen.”;

9° artikel 765 wordt vervangen als volgt:

“De inbreng kan aan derden worden tegengeworpen onder de voorwaarden bepaald bij de artikelen 26novies, § 3, 31, § 6, en 51, § 5, van de wet van 27 juni 1921, die te dezen op overeenkomstige wijze van toepassing zijn verklaard op de in artikel 61, tweede lid, van dezelfde wet bedoelde rechtspersonen.”.

10° in artikel 766, derde lid, worden de woorden “rechtbank van koophandel” vervangen door de woorden “rechtbank van eerste aanleg”

Wetboek van vennootschappen (officieuze coordinatie op basis van de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen), hierna ook W.Venn.

BOEK XI. – HERSTRUCTURERING VAN VENNOOTSCHAPPEN.

TITEL I. – Inleidende bepalingen en definities.

HOOFDSTUK I. – INLEIDENDE BEPALING.

Art. 670. Dit boek is van toepassing op alle vennootschappen met rechtspersoonlijkheid die door dit wetboek worden geregeld, behalve de landbouwvennootschappen en de economische samenwerkingsverbanden.

Naar analogie is artikel 770 echter van toepassing op elke, al dan niet bij dit Wetboek bedoelde rechtspersoon die expliciet kiest voor de toepassing ervan in de bij dit artikel bedoelde vormen.

TITEL IV. – OVERDRACHTEN VAN EEN ALGEMEENHEID OF VAN EEN BEDRIJFSTAK.

Art. 770. In geval van overdracht om niet of onder bezwarende titel van een algemeenheid of van een bedrijfstak, in de zin van de definities gegeven in de artikelen 678 tot 680, kunnen de partijen deze verrichting onderwerpen aan de regeling omschreven in de artikelen 760 tot 762 en 764 tot 767, of aan de regeling omschreven in artikel 768.

Hiervan wordt uitdrukkelijk melding gemaakt in het voorstel van overdracht opgesteld overeenkomstig artikel 760, alsook in de akte van overdracht neergelegd overeenkomstig artikel 762. Dat voorstel en die akte worden in authentieke vorm opgemaakt.

In dat geval heeft de overdracht de gevolgen bedoeld in artikel 763 en derden kunnen de bij artikel 769 ingestelde niet-tegenwerpelijkheid doen gelden.

TITEL I. – Inleidende bepalingen en definities.

HOOFDSTUK II. – DEFINITIES.

Afdeling 4. – Inbreng van een algemeenheid of van een bedrijfstak.

Art. 678. Inbreng van een algemeenheid is de rechtshandeling waarbij een rechtspersoon zijn gehele vermogen, zowel de activa als de passiva, zonder ontbinding overdraagt aan één of meer bestaande of nieuwe rechtspersonen tegen een vergoeding die uitsluitend bestaat in aandelen van de verkrijgende rechtspersoon of rechtspersonen.

Art. 679. Inbreng van een bedrijfstak is de rechtshandeling waarbij een rechtspersoon, zonder ontbinding, een bedrijfstak alsmede de daaraan verbonden activa en passiva overdraagt

aan een andere rechtspersoon tegen een vergoeding die uitsluitend bestaat in aandelen van de verkrijgende rechtspersoon.

Art. 680. Een bedrijfstak is een geheel dat op technisch en organisatorisch gebied een autonome activiteit uitoefent en op eigen kracht kan werken.

TITEL III. – Inbrengen van een algemeenheid of van een bedrijfstak.

HOOFDSTUK I. – PROCEDURE.

Art. 760. § 1. De bestuursorganen van de rechtspersoon die de inbreng doet en van de verkrijgende rechtspersoon stellen bij authentieke of onderhandse akte een voorstel op van inbreng van een algemeenheid of van inbreng van een bedrijfstak. [*Opmerking*: overeenkomstig artikel 770 van het W.Venn., moet het voorstel van inbreng bij authentieke akte worden opgesteld.]

Wanneer de inbreng wordt gedaan bij de oprichting van de verkrijgende rechtspersoon, wordt het voorstel opgesteld door de bestuursorganen van de rechtspersoon die de inbreng doet.

Er worden evenveel afzonderlijke voorstellen opgesteld als er verkrijgende rechtspersonen zijn.

§ 2. In het voorstel van inbreng moeten ten minste de volgende gegevens zijn vermeld:

1° de rechtsvorm, de naam, het doel of de doelstellingen en de zetel van de rechtspersonen die bij de inbreng betrokken zijn;

(2° opgeheven)

3° datum vanaf welke de verrichtingen van de rechtspersoon die de inbreng doet, boekhoudkundig geacht worden te zijn verricht voor rekening van een van de verkrijgende rechtspersonen;

(4° opgeheven)

Wanneer de inbreng van een algemeenheid wordt gedaan ten voordele van verscheidene rechtspersonen, of bij inbreng van een bedrijfstak, wordt in het voorstel van inbreng omschreven en nader gepreciseerd op welke wijze de vermogensbestanddelen van de rechtspersoon die de inbreng doet, worden verdeeld.

[*Opmerking*: overeenkomstig artikel 770 van het W.Venn., moet het voorstel van inbreng uitdrukkelijk melding maken van de wil van de partijen om de verrichting aan de regeling omschreven in de artikelen 760 tot 762 en 764 tot 767 te onderwerpen.]

§ 3. Het voorstel van inbreng moet door elke rechtspersoon die bij de inbreng betrokken is, ten minste zes weken vóór de inbreng wordt gedaan en, in voorkomend geval, vóór de algemene vergadering of, voor de rechtspersonen die geen algemene vergadering hebben, voor de raad van bestuur van de inbrengende rechtspersoon die over de inbreng van de algemeenheid een beslissing moet nemen, ter griffie van de rechtbank van koophandel worden neergelegd.

Art. 761. § 1. De algemene vergadering van de vennoten van de rechtspersoon die de inbreng doet, of, voor de rechtspersonen die geen algemene vergadering hebben, de raad van bestuur, moet een beslissing nemen over de inbreng van een algemeenheid.

§ 2. Het bestuursorgaan van de rechtspersoon die de inbreng doet, stelt een omstandig schriftelijk verslag op waarin de stand van het vermogen van de betrokken rechtspersonen wordt uiteengezet en waarin tevens vanuit een juridisch en economisch oogpunt, alsook in het licht van het doel of de doelstellingen van de betrokken rechtspersonen, de wenselijkheid van de inbreng, de voorwaarden waaronder en de wijze waarop ze geschiedt, alsook de gevolgen ervan worden toegelicht en verantwoord.

Wanneer een rechtspersoon leden heeft, wordt hen ten minste één maand voor de algemene vergadering een kopie van het voorstel en van dat verslag bezorgd. Het wordt eveneens

onverwijld toegestuurd aan de personen die alle door de statuten vereiste formaliteiten hebben vervuld om tot de vergadering te worden toegelaten.

Het tweede lid is evenwel niet van toepassing wanneer de rechtspersonen die de inbreng doen, coöperatieve vennootschappen zijn aangezien het voorstel en het verslag op de zetel van de vennootschap ter beschikking liggen van de vennoten. [*Opmerking*: moet worden weggelaten voor de pseudo-fusies, de pseudo-splitsingen en de pseudo-partiële splitsingen van verenigingen en stichtingen.]

§ 3. Indien de beslissing om de inbreng te doen, wordt genomen door de algemene vergadering, gebeurt zulks onder de voorwaarden inzake aanwezigheid en meerderheid vastgelegd in artikel 8, eerste, tweede en vierde lid, van de wet van 27 juni 1921, tenzij de statuten strengere regels bevatten, dan wel in de statuten, met toepassing van artikel 48, 7°, van diezelfde wet.

In de gewone commanditaire vennootschappen en de coöperatieve vennootschappen staat het stemrecht van de vennoten in verhouding tot hun aandeel in het vennootschapsvermogen en wordt het quorum berekend op grond van dat vermogen. [*Opmerking*: moet worden weggelaten voor de pseudo-fusies, de pseudo-splitsingen en de pseudo-partiële splitsingen van verenigingen en stichtingen.]

De instemming van alle vennoten is vereist bij de vennootschap onder firma; bij de gewone commanditaire vennootschappen en de commanditaire vennootschappen op aandelen is bovendien de instemming van alle beherende vennoten vereist. [*Opmerking*: moet worden weggelaten voor de pseudo-fusies, de pseudo-splitsingen en de pseudo-partiële splitsingen van verenigingen en stichtingen.]

Art. 762. De akte tot vaststelling van de inbreng van een algemeenheid of van een bedrijfstak wordt in authentieke vorm opgesteld.

De akte wordt neergelegd bij uittreksel overeenkomstig de artikelen 26*novies*, 31 of 51 van de wet van 27 juni 1921. Hij wordt bij uittreksel bekendgemaakt overeenkomstig diezelfde artikelen die te dezen op overeenkomstige wijze van toepassing zijn verklaard op de in artikel 61, tweede lid, van dezelfde wet bedoelde rechtspersonen.

HOOFDSTUK II. – RECHTSGEVOLGEN.

Art. 763. De inbreng van een algemeenheid heeft van rechtswege tot gevolg dat het geheel van de activa en de passiva van de rechtspersoon die de inbreng heeft gedaan, wordt overgedragen aan de verkrijgende rechtspersoon.

De inbreng van een bedrijfstak heeft van rechtswege tot gevolg dat de daaraan verbonden activa en passiva worden overgedragen aan de verkrijgende rechtspersoon.

Art. 764. Wanneer een gedeelte van de activa van het vermogen in het voorstel van inbreng niet wordt toegekend en de tekst van het voorstel geen uitsluitel geeft over de verdeling ervan, wordt dit gedeelte of de waarde ervan verdeeld over alle betrokken rechtspersonen naar verhouding van het netto-actief dat aan ieder van hen in het voorstel van inbreng is toegekend.

Wanneer een gedeelte van de passiva van het vermogen in het voorstel van inbreng niet wordt toegekend en de tekst van dit voorstel geen uitsluitel geeft over de verdeling ervan, dan zijn, bij inbreng van een bedrijfstak, alle rechtspersonen en, bij inbreng van een algemeenheid, alle verkrijgende rechtspersonen daarvoor hoofdelijk aansprakelijk.

HOOFDSTUK III. – TEGENWERPELIJKHEID.

Art. 765. De inbreng kan aan derden worden tegengeworpen onder de voorwaarden bepaald bij de artikelen 26*novies*, § 3, 31, § 6, en 51, § 5, van de wet van 27 juni 1921, die te dezen

op overeenkomstige wijze van toepassing zijn verklaard op de in artikel 61, tweede lid, van dezelfde wet bedoelde rechtspersonen.

HOOFDSTUK IV. – ZEKERHEIDSTELLING.

Art. 766. Ten laatste twee maanden nadat de akten tot vaststelling van de inbreng in de Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad zijn bekendgemaakt, kunnen de schuldeisers van iedere rechtspersoon die aan de verrichting deelneemt en van wie de vordering is ontstaan vóór die bekendmaking en nog niet is vervallen, niettegenstaande enig andersluidend beding, zekerheid eisen.

De verkrijgende rechtspersoon waaraan deze schuldvordering overeenkomstig het voorstel van inbreng is toegekend en, in voorkomend geval, de rechtspersoon die de inbreng doet, kunnen elk deze eis afweren door de schuldvordering te voldoen tegen haar waarde, na aftrek van het disconto.

Indien geen overeenstemming wordt bereikt of indien de schuldeiser geen voldoening heeft gekregen, wordt het geschil door de meest gerede partij voorgelegd aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg van het rechtsgebied waarbinnen de schuldplichtige rechtspersoon zijn zetel heeft. De rechtspleging wordt ingeleid en behandeld zoals in kort geding; hetzelfde geldt voor de tenuitvoerlegging van de gewezen beslissing. Onverminderd de rechten in de zaak zelf bepaalt de voorzitter de zekerheid die de rechtspersoon moet stellen en de termijn waarbinnen zulks moet geschieden, tenzij hij beslist dat geen zekerheid moet worden gesteld gelet op de waarborgen en de voorrechten waarover de schuldeiser beschikt of gelet op de solvabiliteit van de betrokken verkrijgende rechtspersoon.

Indien de zekerheid niet binnen de bepaalde termijn is gesteld, wordt de schuldvordering onmiddellijk opeisbaar en zijn de verkrijgende rechtspersonen hoofdelijk gehouden tot nakoming van deze verbintenissen.

HOOFDSTUK V. – AANSPRAKELIJKHEID.

Art. 767. § 1. De rechtspersoon die de inbreng doet, blijft hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden die op de dag van de inbreng zeker en opeisbaar zijn en die worden overgedragen aan een verkrijgende rechtspersoon.

Deze aansprakelijkheid is beperkt tot het nettoactief dat de inbrengende rechtspersoon behoudt buiten het ingebrachte vermogen.

§ 2. Indien de rechtspersoon die de inbreng doet, een vennootschap onder firma is, een gewone commanditaire vennootschap of een commanditaire vennootschap op aandelen dan wel een coöperatieve vennootschap met onbeperkte aansprakelijkheid, blijven de vennoten onder firma, de beherende vennoten of de leden van de coöperatieve vennootschap jegens derden hoofdelijk en onbeperkt aansprakelijk voor de verbintenissen van de inbrengende vennootschap die zijn ontstaan vóór het tijdstip vanaf hetwelk de akte van inbreng volgens het bepaalde bij artikel 76 aan derden kan worden tegengeworpen. [*Opmerking:* moet worden weggelaten voor de pseudo-fusies, de pseudo-splitsingen en de pseudo-partiële splitsingen van verenigingen en stichtingen.]

HOOFDSTUK VII. – SANCTIEREGELING.

Art. 769. Iedere belanghebbende derde kan zich beroepen op de niet-tegenwerpelijkheid van de gevolgen van de inbreng gedaan in strijd met de artikelen 760 tot 762 en 764 tot 766.

Koninklijk besluit van 19 december 2003 betreffende de boekhoudkundige verplichtingen en de openbaarmaking van de jaarrekening van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen.

Art. 6. Hoofdstuk II van Titel I van Boek II van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen is van toepassing op verenigingen en stichtingen, met uitzondering van de artikelen 39, 76, paragrafen 3 tot 8 van artikel 78 en artikel 81, mits de aanpassingen en onder de voorwaarden waarin onderhavige titel voorziet.

Art. *6bis*. De verrichtingen als bedoeld in artikel 58 van de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen worden door de betrokken rechtspersonen geboekt overeenkomstig, naargelang het geval, de artikelen 78, § 1 en § 2, 79, 80 of *80bis* van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen.

De paragrafen 2 en 3 van artikel 37 van het huidig koninklijk besluit zijn van overeenkomstige toepassing.

» *Het gebruik van de rekening 15 Kapitaalsubsidies door grote en zeer grote verenigingen en stichtingen (advies 2013/2) Advies van 20 februari 2013*

TREFWOORD

Kapitaalsubsidies

I. ALGEMEEN

1. Schenkingen, legaten en subsidies in natura of in geld (hierna: *subsidies*) moeten worden geboekt respectievelijk onder permanente financiering, kapitaalsubsidies of op de resultatenrekening naargelang zij ertoe leiden de fondsen van de vereniging permanent te vergroten, tot doel hebben een vast actief te verwerven dat op duurzame manier wordt bestemd voor de activiteit van de vereniging dan wel deel uitmaakt van de courante activiteit van de vereniging.¹ Het komt in het bijzonder toe aan het bestuursorgaan om de regels vast te leggen die toelaten een onderscheid te maken tussen de verschillende vormen van subsidies waarvan de vereniging of stichting geniet. Bij deze beoordeling moet het bestuursorgaan rekening houden met het doel van de subsidies, veeleer dan met de effectieve aanwending ervan. In de praktijk zullen beiden veelal samenvallen.

2. Het koninklijk besluit van 18 december 2012 tot wijziging van het koninklijk besluit van 19 december 2003 betreffende de boekhoudkundige verplichtingen en de openbaarmaking van de jaarrekening van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen² heeft de inhoud van de post *Kapitaalsubsidies* gewijzigd, zodat deze voortaan uitsluitend de kapitaalsubsidies omvat die werden verkregen voor investeringen in vaste activa waarvan de gebruiksduur beperkt is. De Commissie heeft het nuttig gevonden enige verduidelijking te verstrekken over het gebruik van de rekening 15 *Kapitaalsubsidies* door grote en zeer grote verenigingen en stichtingen.

3. Subsidies die voorzien in een permanente financiering ter duurzame ondersteuning van de activiteit van de vereniging of stichting worden geboekt in de passiefpost I. *Fondsen van de vereniging* ongeacht of de subsidies worden ontvangen in geld of in natura. Wanneer deze subsidies in natura werden ontvangen, wordt evenmin een onderscheid gemaakt tussen enerzijds, activa waarvan de gebruiksduur beperkt is en anderzijds, activa waarvan de gebruiksduur niet beperkt is. Het betreft subsidies in geld of in natura (al dan niet afschrijfbaar) die onvoorwaardelijk worden toegekend. De begunstigde van de subsidies is aldus volledig vrij te beschikken over deze middelen. Indien (al dan niet afschrijfbaar) activa worden ontvangen, staat het de begunstigde vrij om deze bijvoorbeeld te verkopen en de opbrengsten naar eigen goeddunken aan te wenden.

¹ Verslag aan de Koning bij het koninklijk besluit van 19 december 2003 betreffende de boekhoudkundige verplichtingen en de openbaarmaking van de jaarrekening van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen (BS 30 december 2003) en de adviezen 2010/16 *Boekhoudkundige verwerking van subsidies, schenkingen en legaten, toegekend in contanten, in de jaarrekening van begunstigde grote en zeer grote verenigingen en stichtingen* en 2010/17 *Boekhoudkundige verwerking van subsidies, schenkingen en legaten in natura in de jaarrekening van begunstigde grote en zeer grote verenigingen en stichtingen*. Voormelde adviezen blijven onverkort van toepassing.

² BS 31 januari 2013.

4. Voor subsidies die werden verkregen voor investeringen in vaste activa wordt een onderscheid gemaakt naargelang de subsidies ofwel betrekking hebben op vaste activa waarvan de gebruiksduur onbeperkt is, ofwel betrekking hebben op vaste activa waarvan de gebruiksduur beperkt is.

Wat betreft de subsidies die verkregen zijn voor de investering in vaste activa met een onbeperkte gebruiksduur (hetzij in contanten, hetzij in natura), wordt de subsidie geboekt op de passiefpost I. *Fondsen van de vereniging*. Een dergelijke subsidie wordt gelijkgesteld met een permanente bron van vermogen die aldus niet gespreid in resultaat wordt genomen, maar rechtstreeks wordt toegevoegd aan de fondsen van de vereniging.

De subsidies verkregen voor de investering in vaste activa met een beperkte gebruiksduur (hetzij in contanten, hetzij in natura) worden geboekt op de passiefpost VI. *Kapitaalsubsidies*. De inresultaatname van de kapitaalsubsidie loopt parallel met de afschrijvingen van de vaste activa voor de verwerving waarvan de subsidie werd verkregen middels de rekening 736 *Kapitaal- en intrestsubsidies*.

5. Voormeld koninklijk besluit van 18 december 2012 heeft tevens twee nieuwe opbrengstrekeningen geïntroduceerd: de rekening 737 *Exploitatiesubsidies* en de rekening 738 *Compenserende bedragen ter vermindering van de loonkost*. Voor wat betreft het gebruik van deze rekeningen verwijst de Commissie naar het advies 2010/16 *Boekhoudkundige verwerking van subsidies, schenkingen en legaten, toegekend in contanten, in de jaarrekening van begunstigde grote en zeer grote verenigingen en stichtingen*.

II. VOORBEELDEN

6. Een vzw betreft een van derden gehuurd gebouw. De overheid kent jaarlijks aan deze vzw een subsidie in contanten toe ter dekking van deze huurkosten. Aangezien de subsidie enkel strekt tot de financiering van de lopende werkingskosten van het boekjaar waarin de subsidie werd bekomen, kan deze subsidie niet worden aangemerkt als een ondersteuning die op lange termijn het vermogen van de vzw beïnvloedt. Dergelijke subsidie wordt geboekt op de rekening 737 *Exploitatiesubsidies*.

7. Een vzw betreft een van derden gehuurd gebouw. In het jaar 20X0 kent de overheid een subsidie in contanten toe teneinde de vzw in staat te stellen dit onroerend goed aan te kopen. Dergelijke subsidie voldoet aan de voorwaarden om aangemerkt te worden als een kapitaalsubsidie in de mate dat de subsidie betrekking heeft op de verwerving van het gebouw. In de mate dat de subsidie betrekking heeft op de verwerving van het terrein wordt de subsidie geboekt op de passiefpost I. *Fondsen van de vereniging*.

8. Een vzw betreft een van derden gehuurd gebouw dat plaats biedt aan 15 personen. Omwille van de uitbreiding van de activiteiten van de vzw moet de vzw op zoek naar bijkomende lokalen. Ter ondersteuning van de uitbreiding van de activiteiten van de vzw, schenkt een bevriende vereniging een woning aan de vzw. Deze woning is niet geschikt voor een ingebruikname door de vzw zelf. De vzw mag de woning aanwenden naar eigen goeddunken en desnoods verkopen. Een dergelijke schenking wordt integraal geboekt onder de passiefpost I. *Fondsen van de vereniging*. De schenking betreft immers een tegemoetkoming die onvoorwaardelijk wordt verkregen ter uitbreiding van de vereniging of ter duurzame ondersteuning van de vereniging. Het is daarbij van geen belang of deze schenking werd verstrekt in contanten of in natura. Indien de schenking werd verkregen in natura, maakt het evenmin uit of deze activa al dan niet een beperkte gebruiksduur hebben.

Lay-out en zetwerk
KARAKTERS, GENT

